

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

MODELOVÉ SITUACE V ZÓNOVÉ OBRANĚ

Zone defence scenarios

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mario Buzek, CSc.

Zpracoval:

Rostislav Kohoutek

PRAHA, DUBEN 2010

Abstrakt:

Název diplomové práce: Modelové situace v zónové obraně

Zpracoval: Kohoutek Rostislav

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Mario Buzek, CSc.

Cíle práce: Cílem práce je na základě analýzy obdržení branek, které padaly v UEFA Lize mistrů 2008/2009, vytvořit modelové situace v obraně. Tyto situace důkladně popsat a analyzovat, výsledky a poznatky práce aplikovat do tréninkového procesu.

Metodika práce: Výzkum této práce byl prováděn metodou nepřímého pozorování, sledováním videozáznamu. Byla použita metoda kvalitativní a kvantitativní analýzy. Rozbor byl prováděn na všech obdržení branek v UEFA Lize mistrů 2008/2009. Pro analýzu byly použity DVD materiály Evropské fotbalové federace UEFA.

Výsledky práce: Výsledkem je několik modelových situací v obraně, které vznikaly v ročníku UEFA Lize mistrů 2008/2009. Rozbor vstřelených branek posloužil ke stanovení náročných situací v obraně. Získané modely byly důkladně popsány a použity v tréninkovém procesu na příslušné výkonnostní úrovni.

Klíčová slova: Modelové situace, presink, kvalitativní a kvantitativní analýza, UEFA Liga mistrů

Abstract:**Title (Theme works):** Zone defence scenarios**Student:** Kohoutek Rostislav**Supervisor:** PhDr. Mario Buzek, CSc.

Aim: On the base of the analysis of scored goals in UEFA Champions league 2008/2009, specify certain defence scenarios. These defence scenarios will be detailed described and analysed. The reached knowledge will be applied into training process.

Methods: Project research was executed by the indirect observation method: watching football videos. The qualitative and quantitative analyses were used. The study is composed by all scored goals in UEFA Champions league during the 2008/2009 season, when the European Football Federation UEFA DVDs materials were used.

Results: As the result several certain defence scenarios, occurred in UEFA Champions league 2008/2009, were specified. On the base of the survey of all scored goals, the defence demanding situations were analysed. The established defence scenarios were detailed described and used in training process on adequate competitive level.

Key words: Defence demanding scenarios, received goal, pressing, qualitative and quantitative analyses, UEFA Champions League,

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Praze, dne

.....

.....

v. r.

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení: Fakulta / katedra: Datum vypůjčení: Podpis:

Poděkování:

Rád bych poděkoval PhDr. Mariu Buzkovi, CSc., za příkladné a odborné vedení této práce. Za to, že mi poskytl cenné materiály a rady. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Pavlu Hráskému a PaedDr. Tomáši Malému PhD., za odborné konzultace a užitečné tipy. Moc chci také poděkovat Jaroslavu Teplanovi a všem ostatním, co mi s touto prací pomohli.

OBSAH

1. Úvod	9
2. Teoretická východiska	10
2.1 Principy zónové obrany	10
2.2.1 Činnosti jednotlivých řad	12
2.2.2 Činnost obranné řady	12
2.2.3 Činnost středové řady	15
2.2.4 Činnost útočné řady	18
2.3.1 Herní výkon a výkonnost. Činnosti individuální, skupinové a týmové	19
2.3.2 Individuální herní výkon a individuální činnosti v obraně	20
2.3.3 Týmový herní výkon a týmové činnosti v obraně	22
2.3.4 Skupinové technicko-taktické obranné činnosti	23
2.4.1 Výhody a nevýhody zónového bránění	25
2.4.2 Výhody zónového bránění	25
2.4.3 Nevýhody zónového bránění	26
2.5 Řízení týmového taktického tréninku	27
2.6 Teoretický rozbor problému	28
2.7 Použité grafické symboly	29
3. Výzkumná část	30
3.1 Cíle práce	30
3.2 Úkoly práce	30
3.3 Hypotézy práce	30
3.4 Metodika práce	31
3.5 Pozorování	33
3.6 Kategorie pozorování	34
4. Výsledková část	38
4.1 Výsledky kvantitativní analýzy	39
4.1.1 Srovnávání výsledků, hodnocení výsledků kvantitativní analýzy	44
4.2 Výsledky kvalitativní analýzy	44
4.2.1 Srovnávání výsledků, hodnocení výsledků kvalitativní analýzy	60
5. Závěrečná část	64
5.1 Aplikace do praxe	64

5.2 Modelovaný trénink	64
5.3 Diskuze	71
5.4 Závěr	74
6. Literatura	76
6.1 Soupis použité literatury	76
6.2 Internetové zdroje	77
7. Přílohy	78

1. ÚVOD

V dnešním fotbale se daleko více prosazuje obranná činnost. Spolupráce mezi jednotlivými hráči a mezi jednotlivými obrannými řadami je na vysoké úrovni. Je daleko těžší soupeře překonat pokud je dobře organizovaný a zvládá zónové bránění. Zónová obrana je velice účinná, což je dáno prostorově rovnoměrným pohybem hráčů. Neustálým zajišťováním spoluhráčů, vytvářením tlaku na soupeře s míčem a stálým stavěním obraných trojúhelníků a kosočtverců, které zamezují zahrát nebezpečný míč. Pohybem v těžišti hry vytvářet na soupeře tlak a tím následně získat míč, který bývá konstruktivně odebrán a zahájen protiútok. Postavením celého mužstva při zisku míče bývá většinou v této situaci pro soupeře velice nebezpečné. Bránící mužstvo je kompaktní a připraveno rychle zaútočit. Útočící mužstvo je nepřípraveno a trvá mu delší dobu, než zaujme obranné zónové postavení, nebo jakékoli obranné postavení. Toho většinou využije soupeř a vstřelí branku.

Moderní zónová obrana se začala praktikovat v širším rozsahu na mistrovství světa v roce 1998 ve Francii. Později na mistrovství světa v roce 2002 se systém s liberem již neprotikoval. V dnešní době se systém moderní zónové obrany praktikuje na všech úrovních. Používá se jak na mezinárodní scéně u reprezentačních a klubových týmů, tak i u amatérských klubů. Týmy používají většinou základní rozestavení. Čtyři obránci, čtyři záložníci a dva útočníci. Samozřejmě, že zónová obrana se dá praktikovat i v dalších rozestaveních. Počet obránců, záložníků a útočníků se může lišit podle herní strategie a taktické vyspělosti obrany. Moderní zónovou obranu určuje několik aspektů, které jsou popsány v této práci.

Bránící mužstvo, které je velice dobře organizované v komunikaci, kooperaci, pohybu, zajišťování spoluhráčů a nebezpečného prostoru, bývá v některých situacích zranitelné. Otevírají se některá slabá místa, které poukazují na to, jak obranu překonat. Sledovány byly veškeré branky, které padly v ročníku 2008/2009 UEFA Liga mistrů. Zjištěné výsledky byly aplikovány do tréninkového procesu. Výsledky mají charakter individuálních chyb a skupinových chyb.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Principy zónové obrany

Zónová obrana závisí na několika faktorech, které se vzájemně ovlivňují. Faktor taktiky chápe Dovalil (2005) jako způsob řešení širších a dílčích úkolů, realizovaných v souladu s pravidly daného sportu. Spočívá ve výběru optimálního řešení strategických a taktických úkolů.

Existuje několik variant zónového bránění. Záleží na počtu hráčů, orientaci na prostor a orientaci na míč.

Podle Buzka (2003) obranná strategie a příslušná taktika jsou odvislé od mnoha faktorů, požadavky na herní úkol i podmínky pro jejich realizaci v utkání. Je důležité respektovat základní principy, které jsou platné pro všechny hráče jakékoli řady i jakékoli výkonnostní skupiny.

Faktory, které zde budou uvedeny, zajišťují vysokou funkčnost obrany a její možnou nepřekonatelnost. I zvládnutí těchto faktorů na maximální možné úrovni neznamená, že je obrana „nezranitelná“.

Základní principy, které musí moderní zónová obrana dodržovat definoval Buzek (2003) takto:

1. Aktivní obrana – obrana nesmí reagovat pasivně
  - pohybovat se k míči, chtít ho získat (necouvat)
  - být iniciativní v situacích 1:1, vyhledávat osobní souboje
  - donutit soupeře k chybám
  - vyvíjet přiměřenou aktivitu na kteréhokoliv hráče soupeře, který aktivně působí v obranné zóně, v obranném herním prostoru

2. Kompaktní a koordinovaný pohyb – směr k míči

- takticky řízený pohyb všech hráčů směrem k míči, včetně hráčů vzdálených od těžiště hry
- vědomá reorganizace pohybu obranného bloku podle aktivity a záměru útočícího soupeře

3. Rychlý pohyb obrany vpřed – jako celek

- uvolňuje prostor kolem pokutového území a posunuje aktuální nebezpečí dále od vlastní branky a přenáší těžiště hry k brance soupeře
- usnadňuje udržet soudržnost v obranné fázi hry nejen na vlastní polovině, vytváří předpoklady pro zužování herního prostoru, umožňuje rozhodnější a včasnější napadání soupeře s míčem

4. Vzájemná komunikace – vzájemný koučink

- pomáhá v orientaci hráčů po hřišti, usnadňuje koordinovaný pohyb celého obranného bloku i jeho jednotlivých částí ve specifických herních situacích
- základními informačními zdroji jsou hráči s největším přehledem (brankář – střední obránce – střední záložník – útočník), jejich jasné a jednoduché pokyny zpřesňují organizaci obranné činnosti

Z těchto výše zmiňovaných principů vychází, že zónové bránění je velice složitý a náročný proces. Je kladen velký důraz nejenom na souhru spoluhráčů v obranné řadě, ale také na spolupráci mezi jednotlivými řadami. Hráči musí neustále kontrolovat svůj herní prostor, ale také se soustředí na prostor celé skupiny a celého mužstva.

Votík (2001) uvádí, že zónová obrana je založena na zodpovědnosti každého hráče za určitý prostor. Důležitým požadavkem je kompaktnost jednání celého týmu, kterého lze dosáhnout postupným vzájemným zajišťováním. V případě, že se některý z hráčů nezapojí do obranné činnosti, vznikají v obranné formaci mezery a ta ztrácí soudržnost a celistvost. V systému zónové obrany hráč zodpovídá nejen za svého protihráče v prostoru, ale za celou herní situaci.

K tomu, aby veškeré předem zmiňované body mohla obrana praktikovat a celá obranná fáze byla úspěšná, musí jednotlivci splňovat základní vlastnosti. Buzek (2003) je popsal takto:

- a) odhodlanost – předsevzetí a odhodlání přesně plnit obranné povinnosti
- b) koncentrace – soustředěnost na vlastní činnost a činnost spoluhráčů
- c) odpovědnost – za splnění určených úkolů.
- d) sebejistota
- e) iniciativa, aktivita – v boji o míč musí být hráč neustále aktivní
- f) emotivita – sebeovládání

2.2.1 Činnosti jednotlivých řad

Každá z řad se vyznačuje jednotlivými prvky, které jsou specifické zvláště pro obranu, jiná pro záložní řadu a nakonec pro útok. Činnosti obranné řady závisí na uspořádání a počtu hráčů v obranné linii. Středová formace je odvislá od rozestavení a činnost „hrotových“ hráčů závisí na taktickém záměru.

2.2.2 Činnost obranné řady

Buzek (2003) rozděluje obránce na krajní a středové. Dále také záleží, zda se jedná o čtyřčlennou obranu nebo tříčlennou obranu. V tom případě se hráči liší jednotlivými úkoly. Pokud se jedná o rozestavení se čtyřčlennou obranou, Buzek (2003) popisuje jednotlivé hráče takto:

Střední obránce:

- jsou organizátoři v defenzivě, pozičně vykrývají středový prostor, iniciují taktické pohyby obranné formace (vpřed, vzad, stranou), individuálně odstupují a přistupují od hráčů soupeře
- uzavírají středový prostor proti proniknutí soupeře středem, obsazují hrotové hráče soupeře na principu vzájemného zajištění, přebírají hráče, případně zdvojují
- ve specifických situacích plní jeden z nich poziční hrou funkci „libera“

- při rychlém protiútku soupeře uvolněným středem hřiště zpomalují jeho přímočarý pohyb taktickým ustupováním s přípravou na účinné vyrazení na soupeře s míčem nebo vběhnutím do přihrávky

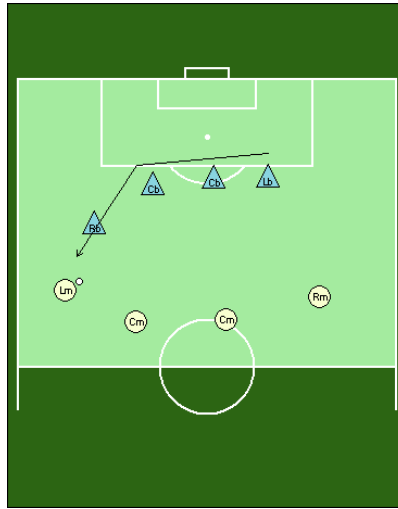
Krajní obránci:

- obsazují kteréhokoli soupeře v herním prostoru po stranách hřiště (především krajní středopolaře soupeře, nebo křídelního útočníka)
- střídají poziční bránění s rychlým vysouváním se na soupeře, především v situacích, kdy si soupeř jde pro míč
- odstupují ze slabé strany do středu hřiště, je-li míč na opačné straně hřiště obsazují protihráče pohybující se v jejich blízkosti (koncové hráče, vbíhající středové hráče)

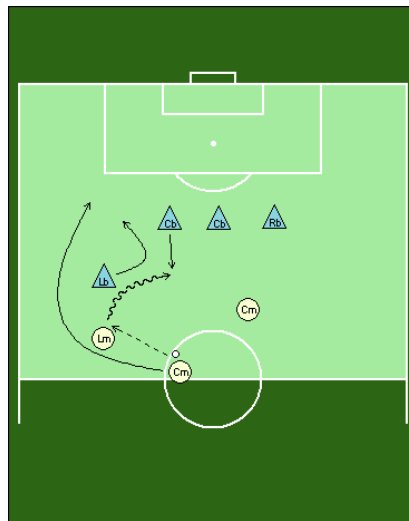
Obránci jsou základním kamenem celého obranného systému. Zajišťují nejenom sami sebe, ale i záložní řadu a útočné snažení celého týmu. Musí se neustále koncentrovat na jakoukoli situaci ve hře. Jejich postavení ovlivňuje jak útočné výpady, tak i obrannou činnost celého týmu. Široké postavení je důležité pro vedení útoku, ale zároveň je velmi nebezpečné, pokud se útok nezdaří.

Buzek (2007) definuje i další úkoly a pohyby obránců v zónové obraně. Jedná se o vzájemné diagonální zajišťování při vedení útoku soupeře ze strany. Jde o blokové diagonální zajištění v jedné linii, blokové diagonální zajištění ve dvou liniích a blokové diagonální zajištění ve třech liniích. Na obrázku č.1 je znázorněné blokové diagonální zajištění v jedné linii.

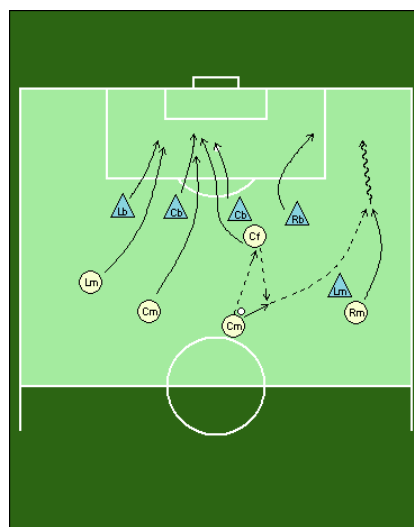
Dále citovaný autor znázornil obranné postavení proti průnikovým přihrávkám za obrannou linii středem hřiště. Jedná se o způsoby nabíhání soupeře za linii obrany, kombinaci přihráj a běž (narážecce) a průnikovému vedení s průnikovými přihrávkami, které je znázorněné na obrázku č.2. Zároveň autor znázornil principy „ofsajdové“ pasti a obranu proti centrovaným míčům. Znázorněno na obrázku č.3.

Obr. č. 1: *Blokové diagonální zajištění ve jedné linii (Buzek 2007)*

Obr. č. 2: *Obrana proti průnikovému vedení a průnikovým přihrávkám (Buzek 2007)*

Obr. č. 3: *Obrana proti centrovaným míčům (Buzek 2007)*

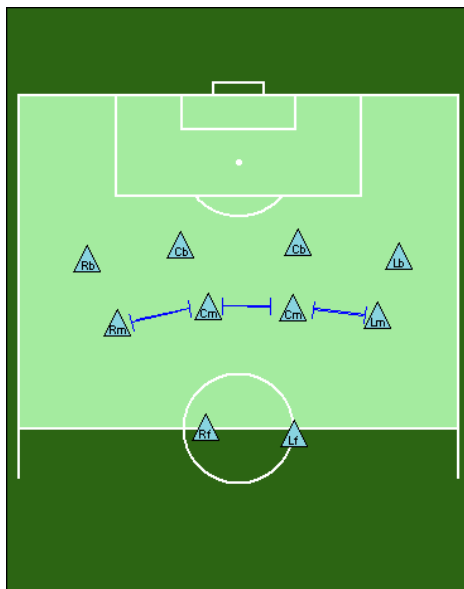
2.2.3 Činnost středové řady

Činnosti a úkoly středové řady záleží na rozestavení celého týmu. Pereni a Di Cesare (1998) sestavili několik diagramů rozestavení středové řady. Diagramy jsou znázorněné na obrázcích číslo 4 až 7. Jedná se o obranné postavení záložníků v rozestavení 4 – 4 – 2 obr. č. 4, 4 – 3 – 3 obr. č. 5, 4 – 1 – 3 – 2 obr. č. 6 a 4 – 2 – 3 – 1 obr. č. 7.

Votík (2003) popsal požadavky na hráče středové řady takto:

- a) zachovat potencionální rovnováhu mezi obranou a útokem
- b) zajistit rovnoměrné obsazení celé plochy hřiště mezi obranou a útokem
- c) umožnit plynulý přechod z obrany do útoku
- d) dostatečná elasticita v přizpůsobování se hře soupeře
- e) jednoduchost umožňující efektivní realizaci v praxi

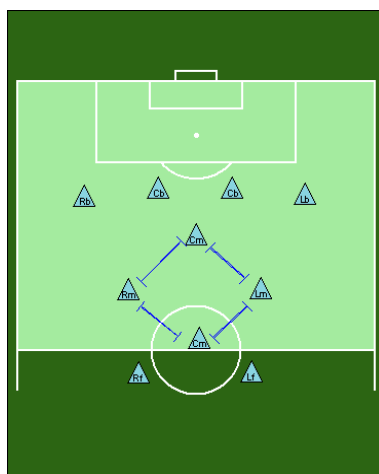
Je velice důležité pro dobře fungující zónové bránění, aby hráči středové řady dodržovali jednotlivé vazby mezi sebou. Tyto vazby jsou znázorněny na obrázcích číslo 4 až 7 modrou čarou ve tvaru velkého tiskacího I.

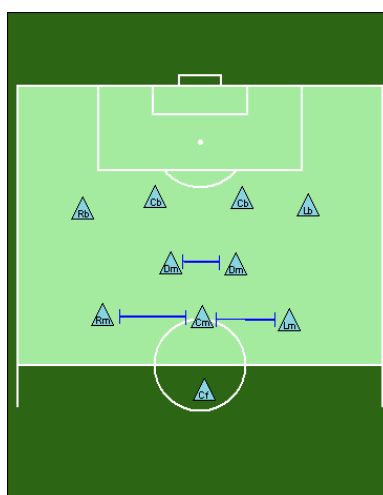
Obr. č. 4: Vazby mezi čtyřčlennou středovou řadou (Pereni a Di Cesare 1998)

Obr. č. 5: Vazby mezi tříčlennou středovou řadou (Pereni a Di Cesare 1998)

Obr. č. 6: Vazby mezi čtyřčlennou středovou řadou v rozestavení 4 – 1 – 3 – 2 (Pereni a Di Cesare 1998)

Obr. č. 7: Vazby mezi pětičlennou středovou řadou (Pereni a Di Cesare 1998)

Buzek (2003) stejně jako obránce rozdělil i záložní řadu a popsal činnost středové formace. Podle něj rozestavení hráčů nabývá různých podob od postavení v „lajně“ přes defenzivní postavení jednoho či dvojice středních záložníků až k postavení hráčů do kosočtverce. Středoví hráči jsou odpovědní za pružné udržování kompaktní obranné fáze s obranou i útokem. Buzek (2003) přímo říká, že dobrá defenzivní činnost středových hráčů znamená, že obranná řada nemusí příliš improvizovat a není na ní vytvářen velký tlak.

Práce středové řady musí splynout s prací obranné řady. Pokud vznikne mezi jednotlivými řadami velký prostor a přeruší se jednotlivé vazby, je zónová obrana celého týmu velice zranitelná.

Buzek (2003) popsal jednotlivé úkoly a činnosti středové řady. Rozdělil záložní řadu na krajní středové hráče a střední středové hráče. Popis zní takto:

Krajní středoví hráči:

- jsou iniciátory agresivního napadání soupeře s míčem v presinkových zónách a vykrývají prostor pro udržení jednolitého obranného bloku
- odstupují ze slabé strany a „zahušťují“ střed hřiště mírným pohybem vzad pro udržení kompaktnosti a vzájemného zajištění
- při vedení útoku soupeře středem přesouvají se do středu hřiště a uzavírají přímý postup soupeře
- vypomáhají obráncům při zdvojování soupeře v jejich herním prostoru

Střední středoví hráči:

- střídají se v defenzivním a ofenzivním postavení ve středním podélném pásmu a přebírají odpovědnost za organizaci obrany. Specifičnost v jejich úkolech nastává při rozestavení středové řady do kosočtverce, kde útočný a obranný středový hráč plní rozdílné úkoly
- vytlačují soupeře ze středu hřiště do stran
- vytvářejí obranné trojúhelníky a podílejí se na zdvojování

- zahušťují střed hřiště při těžišti hry u postranní čáry, vytvářejí presinkové zóny ve středu hřiště
- obsazují do hloubky nabíhající hráče soupeře na úroveň obranné formace i za ní

2.2.4 Činnost útočné řady

V moderním fotbale začíná bránění již od útočníků. Jejich aktivita, agresivita a napadání soupeře je velice důležité. Soupeř se dostává pod herní tlak již na začátku vedení svého útoku. Pro obranu a středovou řadu je to velice důležitý „komfort“, protože se soustředí na další činnosti ve své obranné hře. Jedná se o takzvanou presinkovou obranu. Podle Buzka (2003) začíná obrana obvykle u dvojice útočníků, kteří spolupracují vedle sebe, nebo za sebou v kontextu zadání obranného pojetí.

Důležitým prvkem pro útočnou řadu je agresivita. Napadání soupeře na začátku vedení útoku bývá prvním krokem obranné činnosti celého mužstva. Csaplár (1998) hovoří o presinkové obraně a uvádí, že agresivita je naprosto nejdůležitější a nejzákladnější kámen pro presink. Pokud se mužstvo již zvládlo vzájemně posouvat, orientovat se na míč, tak tímto vytvořilo základní předpoklad pro presink – přečíslení – dostání soupeře pod tlak, a tím následné souboje a odebírání míčů. Na to navazuje základní útok nebo rychlý protiútok. Tímto způsobem může začínat obranná činnost.

Buzek (2003) popsal „hrotové“ hráče v systému 4 – 4 – 2 takto:

- jsou odpovědní za narušování výstavby útoku soupeře v jeho zárodku
- takticky si počínají v rozhodnutích mezi aktivním získáváním míče nebo zpomalováním pohybu soupeře vpřed – přesouvají se s pohybem soupeře do stran
- vzájemně se podporují ve vykrývání jedné poloviny hřiště a snaží se vytlačit soupeře do stran
- vzájemným synchronním pohybem neumožňují soupeři založit útok středem hřiště, vedením míče nebo průnikovou přihrávkou
- agresivně útočí (ale ne „zbrkle“) na soupeře s míčem společně s krajním záložníkem, případně středním útočným záložníkem

- při presinku na útočné polovině atakují nejbližší hráče obranné formace soupeře včetně brankáře
- ve speciálních herních situacích anticipují získání míče (individuální vyražení soupeře, vystižením přihrávky a podobně)

Činnosti hráčů útočné formace se mohou lišit v několika bodech. Výše zmiňované body v rozestavení 4 – 4 – 2 se objevují ve všech možných systémech, ať jde o jednoho nebo více útočících hráčů. Pohyby a úkoly „hrotových“ hráčů jsou velice důležité v komplexním pohledu na obrannou činnost celého mužstva, proto se nesmí v organizaci zapomínat i na útočníky.

2.3.1 Herní výkon a výkonnost. Činnosti individuální, skupinové a týmové

Fajfer (2005) uvádí, že fotbal je sportovní hra, realizovaná v utkání dvou mužstev, navenek se jeví jako specifická pohybová aktivita. Každý pohybový akt je zaměřen na řešení specifického herního úkolu. Analýza umožňuje porovnat systém požadavků herních situací na jednotlivce a družstvo. Systém požadavků chápeme komplexně, požadavky jsou na celou osobnost hráče.

Fajfer (2005) dále uvádí, že týmový herní výkon je založen na individuálních herních výkonech, které podléhají vzájemnému regulačnímu působení, jímž se hráči podílejí na výkonu, mají současně kooperační a kompetiční charakter. Společná činnost s cílem dosažení nejlepšího výsledku.

Buzek (2007) píše, že herní výkon charakterizujeme jako aktuální projev specializovaných předpokladů hráčů (jako výsledek adaptace) v herních činnostech zaměřených na řešení herních úkolů v ději utkání. Buzek (2007) chápe herní výkonnost jako schopnost hráče podávat herní výkon opakovaně, v delším časovém úseku na poměrně stabilní úrovni. Poznání obsahu herního výkonu, respektive specifikace požadavků, vede ke zvyšování herní výkonnosti.

Psotta (2006) doplňuje, že herní výkon hráče v utkání tvoří širší rejstřík pohybových činností. Dominantní však zůstává běh různých rychlostí, chůze a činnost s míčem.

2.3.2 Individuální herní výkon a individuální činnosti v obraně

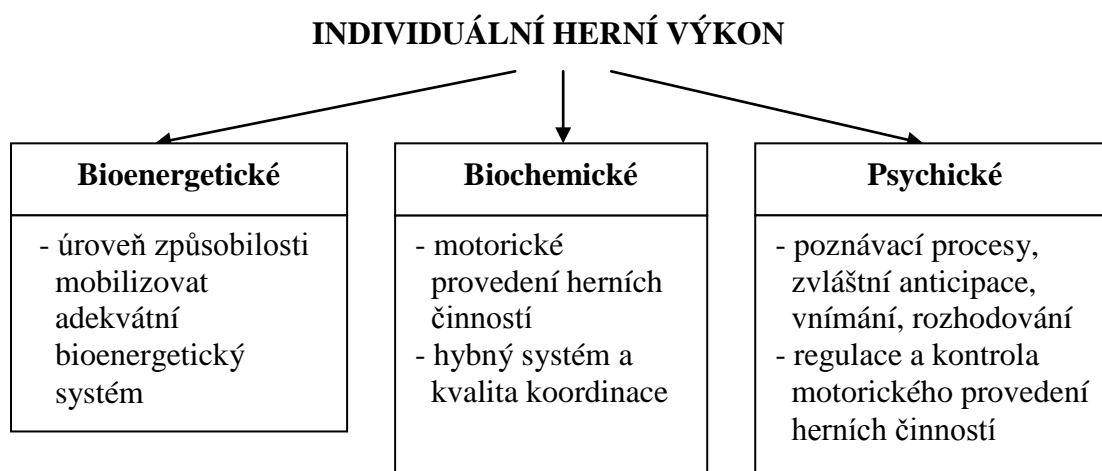
Individuální herní výkon a individuální činnosti v obraně spolu velice souvisí. Proto, aby hráč plnil jednotlivé úkoly v obraně, musí být dobře připraven psychicky, herně (herní dovednosti) i pohybově.

Buzek (2007) individuální herní výkon popsal, jako projev určitého stupně způsobilosti k účasti v utkání, daný určitým souborem předpokladů, determinován určitým souborem faktorů, které jsou určitým způsobem uspořádány v určitých vztazích. Ve svém souhrnu se projevují určitou úrovní výkonu. Znamená to, že tato herní dovednost (úroveň způsobilosti účastnit se utkání) je postavena na komplexu výkonových předpokladů, určujících složek (determinant) – pomocí nich reaguje hráč na požadavky a proměnlivý děj utkání.

Votík (2003) uvádí složky individuálního herního výkonu:

- herní dovednosti
- pohybové schopnosti
- somatické a psychické charakteristiky

Fajfer (2005) rozdělil individuální herní výkon do třech komponent viz. obrázek č. 8.

Obr. č. 8: *Komponenty individuálního herního výkonu (Fajfer 2005)*

Hráči musí své dovednosti a schopnosti ovládat a zdokonalovat je. Základní individuální technicko-taktické činnosti popsal Buzek (2003). Jede o základy techniky, taktiky, kondice a psychické aspekty.

Činnosti, které hráč ovládá, musí být podle Buzka (2003) vkládány do tréninkového procesu. Autor zde píše o situacích 1:1 – budování pozitivní agresivity, napadání hráče s míčem, konstruktivní odebírání míče s navázání kontroly nad míčem a v neposlední řadě herní pohyblivost.

Základní techniku popsal Buzek (2003) takto:

- herní pohyblivost – změny obranného postavení při různých technikách běhu
- odebírání míče v čelním a bočním postavení, ale i v postavení za zády soupeře
- spojování běžeckých technik s technikou odebírání míče především v soubojových situacích

Základní taktiku, kterou musí hráč umět ovládat popsal Buzek (2003):

Hráč musí sledovat nejen míč, ale i soupeře. Dodržovat přiměřenou vzdálenost, uplatňovat taktickou proměnlivost osobního a zónového principu bránění. Ovlivňovat pohyb útočníka a sledovat jeho způsob ovládní míče a přizpůsobit obrannou činnost specifickým kvalitám soupeře. Tím je myšleno rychlý útočník, technický útočník, méně zdatný útočník apod.

Další taktické činnosti, které popisuje výše zmiňovaný autor jsou:

- vhodně se rozhodovat pro odebrání míče při volbě správných technik
- přejít rychle do útoku po získání míče
- orientovat se v situacích 2:1

Základní kondiční a psychické aspekty popisuje Buzek (2003):

- mrštnost, hbitost, pohotovost
- startovní rychlost, obratnost, změny směru, síla (soubojová), stabilita
- odvaha, ochota riskovat, vůle k výkonu, neústupnost, pozitivní agresivní postoj, chtít získat míč

2.3.3 Týmový herní výkon a týmové činnosti v obraně

Pro Votíka (2003) je týmový herní výkon podmíněn individuálními herními výkony všech členů družstva, ale není jejich pouhým souhrnem. Autor píše, že jednotlivé individuální herní výkony se navzájem doplňují, kompenzují a podléhají také vzájemnému regulačnímu působení. Týmový herní výkon má sociálně-psychologický rozměr (fotbalové mužstvo je sociální skupina), neboť finální výkon je závislý na dynamice vztahů, sociální soudržnosti, úrovni komunikace a motivace hráčů. Votík (2003) dále uvádí, že dalším určujícím činitelem týmového herního výkonu je míra spolupráce a kvalita součinnosti hráčů při realizaci herních činností.

Dobry (1988) se vyjadřuje k týmovému hernímu výkonu a říká, že má své determinanty, na které se působí při rozvoji a kultivaci herního výkonu v tréninkovém procesu i v utkání. Patří k nim sociálně-psychologické determinanty a činnostní determinanty.

Buzek (2007) mluví o činnostních determinantech týmového herního výkonu, které se projevují v činnostech hráčů. Podmíněnost herního výkonu jednoho hráče herními výkony ostatních spoluhráčů vysvětluje činnostní koheze a činnostní participace, které pomáhají pochopit smysl hry týmu v utkání i v tréninkovém procesu. Jedná se o soudržnost, soulad vztahu a organizaci.

Sociálně-psychologická problematika je podle Buzka (2007) tvořena:

- stanovenými standardy pro tým (role trenéra, role hráčů, chování a plnění svých povinností, chování a jednání, plnění sportovních i společenských úkolů)

- individuálními potřebami a individuálními cíly každého hráče i trenéra

Týmovou dynamiku podle Buzka (2007) nejvíce ovlivňuje osobnost trenéra a jeho řídicí činnost, osobnost hráče a mezilidské vztahy. Názor autora je, že trenér musí působit jako „katalyzátor“, který různými prostředky urychluje, zpomaluje, aktivuje a zklidňuje vzájemné reakce.

Buzek (2003) se domnívá, že o kvalitě hry nerozhoduje jenom rozestavení hráčů, ale dokonalé osvojení všech týmových činností v obraně. Zároveň individuální a skupinové dovednosti skloubené do týmového výkonu. Buzek (2003) píše, že týmový herní výkon v obraně je v mnoha směrech závislý na individuálních a skupinových obranných činnostech.

2.3.4 Skupinové technicko-taktické obranné činnosti

Skupinové činnosti v obraně jsou mezistupeň mezi individuálními a týmovými obrannými činnostmi. Jedná se většinou o skupiny hráčů jedné řady – obránců, záložníků nebo útočníků. Někdy se jedná o součinnost krajních hráčů, ofenzivních nebo defenzivních, podle vývoje a potřeby dané situace ve hře.

Buzek (2003) definoval skupinové technicko-taktické obranné dovednosti jako součinnost se snahou o osvojení základních principů soustředěného bránění na míč při menším počtu bránících hráčů. Autor dále uvádí, že se buduje vzájemná sounáležitost v obranném seskupení s reakcí na činnost spoluhráčů i protihráčů.

Buzek (2003) také popsal základy součinnosti ve skupinové obraně. Jedná se o držení tvaru ve skupinové formaci, pohyb obranného bloku vpřed a vzad, rychlé přechody z útoku do obrany, správné obranné postavení, obranu proti přečíslení, obranu proti kombinační a individuální činnosti, obranu v pokutovém území a reorganizaci přechodu z obrany do útoku.

Buzek (2003), součinnost ve skupinové obraně:

Součinnost skupinové obrany:

- zaujímání obranného tvaru, orientace a součinnost v herním prostoru, pohyb směrem k míči, vzájemná podpora, vzájemné zajišťování do hloubky i do šířky, přistupování a odstupování hráčů, „zhušťování“ prostoru kolem míče (zdvojování), přebírání hráčů do šířky i do hloubky hřiště

Držení tvaru ve skupinové formaci:

- těsnost obranného bloku, vytváření obranných trojúhelníků, vysouvání se na hráče s míčem ve skupinovém bloku, vykrývání průnikového prostoru, rozvoj agresivity v obranných činnostech

Pohyb obranného bloku vpřed a vzad:

- přesouvání skupinového obranného tvaru, poziční bránění, udržování těsného seskupení, obranné trojúhelníky, obranná diagonála

Rychlé přechody z útoku do obrany a správné obranné postavení:

- rychlý přechod do aktivní obrany, vysouvání se směrem k míči, přesuny obranného bloku, tlak na míč, presink

Obrana proti přečíslení :

- minimální počet hráčů v zajištění, obsazování konkrétního prostoru, zajišťující hráči se musí plně věnovat akci, pohybovat se a zaujímat nová postavení, vzájemné zajištění hráčů podle potřeby

Obrana proti kombinační a individuální činnosti:

- posuny, zužování pásma boje o míč, těsnost vzájemného zajištění, presinkové zóny, zamezování pronikání středem hřiště, pokrytí celé šířky obranného prostoru, činnosti uvnitř obranného tvaru

Obrana v pokutovém území:

- chodit do vzdušných soubojových situací, čistota odebírání míče, zabraňování ve střelbě, vybíhání z pokutového území

Přechod z obrany do útoku

- soustředěný tlak na míč, přecházení rychle do protiútku po konstruktivním odebrání míče

2.4.1 Výhody a nevýhody zónového bránění

Bránit a řešit náročné situace, které vznikají v obraně je velice složité. Pokud obrana zvládá zónové bránění, je to velká výhoda. Obecně platí, že zónová obrana ve hře (mimo standardní situace) je výhodnější a daleko bezpečnější než obrana kombinovaná nebo osobní, ale i v zónovém bránění vznikají situace a prostory, ve kterých je obrana zranitelná.

Jirkal (2008) popisuje dnešní bránění jako vyplňování prostoru v obranné fázi. Současný trend taktiky bránění je zatažení obrany a maximální počet hráčů za míčem. Vychází to z jeho analýzy organizace centrální defenzívy na ME 2008 u nejlepších mužstev.

Buzek (2001) popisuje zónové bránění s orientací na míč jako velice účinné, s velmi malým počtem slabých míst pro její překonání. Rovnoměrně symetrické prostorové rozložení hráčů s přesně vymezenými směry pohybů vytváří pevnost tohoto blokového zónového bránění.

2.4.2 Výhody zónového bránění

Votík (2001) popisuje výhody zónového bránění:

- „vytláčení“ soupeře k postranním čarám
- umožnění přechodu na presinkové bránění
- ve hře obranné řady v jedné linii možnost efektivnějšího využití hráčů pro útočnou fázi

- snazší možnost napravení chyb hráčů v poli (zajišťování, přebírání)
- poměrně nekomplikovaná zraková kontrola hráčů

Další výhody v zónové obraně popsal Kozel (2000):

- nevznikající žádné volné prostory pro soupeře
- zdvojování a ztrojování hráčů v obrané fázi
- manévrování s prostorem, ve kterém se hraje, vytváření tlaku na soupeře s míčem
- při rychlém získání míče šance na rychlé ohrožení soupeřovy branky
- do útočení se zapojují i krajní obránci, čímž dochází k přečíslení soupeře

2.4.3 Nevýhody zónového bránění

Buzek (2009) popsal obecně platné nevýhody zónové obrany, které jsou:

- relativně velký akční prostor za vysouvací se obrannou řadou (těžiště bránění je posunuto dále od vlastní brány)
- nedostatečně fungující vzájemné zajišťování hráčů obranné řady hrající v řadě
- volný prostor na „slabé straně“ obrany (opačná strana od těžiště hry) pro útočící mužstvo
- křehká kompaktnost mezi jednotlivými řadami, především mezi obranou a středovou řadou
- narušení těsnosti obranné a středové řady
- nekontrolovatelné zaujímání postavení obránců mezi míčem a soupeřem
- pozdní reakce na změnu těžiště hry
- nedostatečné reakce na protisměrný pohyb koncových hráčů
- snížená aktivní hra ve směru na míč
- nevytváření obranných trojúhelníků, zamezující kolmou přihrávkou
- nedostatečná vizuální kontrola soupeře bez míče

Další nevýhodou zónového bránění podle Jirkala (2008) je kritický prostor mezi stopery a středními záložníky. Autor uvádí, vběhne-li do tohoto kritického místa nehlídaný hráč (s míčem nebo bez míče) – je obrana silně narušena a zpravidla mívá problém. Vyplývá to z výzkumu organizace centrální defenzívy na ME 2008 u nejlepších mužstev.

Nakonec doplňuje nevýhody zónové obrany Votík (2001), které jsou:

- nedostatečné zajištění šířky hřiště, možnost zhoršeného obsazování prostoru podél pomeznic čar
- při hře obranné řady v jedné linii zhoršení možnosti zajišťování hráčů této řady do hloubky
- větší nároky na orientační schopnosti při rychlých a opakovaných změnách těžiště hry
- snížená kontrola pohybu hráčů mimo těžiště hry, mimo prostor herní situace

2.5 Řízení týmového taktického tréninku

Nejtěžší situace nastává tehdy, když veškeré poznatky máme aplikovat do tréninkového procesu. Je důležité si uvědomit proč trénujeme, jak máme trénovat a co je smyslem tréninkového procesu.

Frank (2006) si představuje pod pojmem trénink dlouhodobou, systematickou přípravu sportovce nebo týmu za účelem dosažení vysoké výkonnosti. Autor dále uvádí, že správně provedený trénink je jednotným procesem, který má za úkol zlepšit jak dovednosti a pohybové schopnosti, tak vytrvalost, sílu, rychlost, obratnost, koordinaci, tak schopnosti psychické, jako je vnímavost, vůle, sebeovládání, odvaha, průbojnost a odhodlanost.

V tréninkovém procesu se musí vyskytovat (od určitého věku) taktický trénink a v něm taktické chování a jednání.

Organizace, řízení taktického tréninku a postupné kroky popsali Hřebík, Lavička a Buzek (2006). Autoři se věnují nácviku zónové obrany s presinkem na soupeře

s míčem. Autoři vybrali a popsali postupné kroky, které musí trenér dodržovat v řízení týmového taktického tréninku:

- 1) Vytvoření u hráčů dokonalé představy o taktickém záměru s vysvětlením herně situačního řešení s dobře promyšlenou organizací tréninku.
- 2) Taktická cvičení se realizují v pomalém pohybu obranného tvaru – změny a přesuny obranného tvaru se realizují podle pohybu míče a podle pohybu soupeře v útoku.
- 3) Cvičení jsou prováděna s regulovanou „proti-činností“ (vědomá ztráta míče).
- 4) Je stanovený začátek a konec pro oba týmy, po ukončení akce se hráči vracejí do svých základních postavení.
- 5) Po určitém počtu se zařazuje přestávka s cílem zhodnotit provedení a vést diskuzi s hráči o některých taktických aspektech.
- 6) Postupně se přenáší pozornost na další úsek nacvičované herní sekvence.
- 7) Následně se organizují cvičení na vyšší úrovni složitosti – mění se místo presinkové zóny, charakter a způsob přechodu do útoku.
- 8) Upřednostňuje se nácvik týmových taktik „koučink“ s dvěma trenéry.

2.6 Teoretický rozbor problému

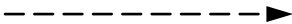

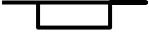
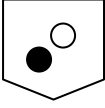

Záměrem řešení je kvantitativní metodou analyzovat obdržené branky a kvalitativní metodou určit modelové situace, které vznikaly v obraně při vstřelené brance.

Buzek (2009) prostřednictvím kvalitativní analýzy některých utkání ME 2008, určuje modelové situace v obraně, které opakovaně chybovaly.

Buzek (2009) přesně identifikoval projevy chybných chování, které měly podobnou charakteristiku. V této práci budou provedeny podobné identifikace u veškerých branek, které padly v ročníku UEFA Ligy mistrů 2008/2009. Vzniklé modelové situace se podobají situacím z ME 2008.

Výzkum bude prováděn i na základě podobné studie, kterou provedl ve své diplomové práci Roman Caban z roku 2007 na MS 2006. Tato studie bude srovnána a rozšířena o modelové situace v zónové obraně.

2.7 Použité grafické symboly

	Přihrávka
	Vedení míče
	Pohyb bránícího hráče
	Pohyb útočícího hráče
	Změna pohybu bránícího hráče
	Změna pohybu útočícího hráče
	Střelba
	Bránící hráč
	Útočící hráč
	Kužel
	Branka
	Pytel s míči
	Míč

3. VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Cíle práce

Analyzovat veškeré obdržené branky, které padly v UEFA Lize mistrů 2008/2009. Branky popsat, rozebrat a určit modelové situace, které vznikly při obdržení gólu během nepřerušené hry. Přesně identifikovat chyby v zónové obraně, popsat příčinu chyb a následně způsob řešení vzniklé situace. Dále také určit, které modelové situace se nejvíc opakovaly a tyto modely s podrobnou charakteristikou aplikovat do tréninkového procesu.

3.2 Úkoly práce

Vzhledem k cílům diplomové práce byly stanoveny a formulovány úkoly práce:

- 1) Provést literární rešerši diplomové práce
- 2) Zajistit materiály pro výzkum práce
- 3) Stanovit postup diplomové práce
- 4) Vytvořit kategoriální systém pozorování vybraných jevů při obdržené brance
- 5) Příslušnými diagnostickými technikami zaznamenat vybrané jevy při obdržené brance
- 6) Určit modelovou situaci v zónové obraně
- 7) Zařadit podle počtu opakování v turnaji situaci do tabulky
- 8) Vybrat, zaznamenat a popsat opakující se modelové situace v zónové obraně a ty využít v tréninkovém procesu

3.3 Hypotézy práce

- H1: Předpokládáme, že ve výsledcích kvantitativní analýzy budou převládat vstřelené branky v pokutovém území nad brankami mimo pokutové území.

- H2: Předpokládáme, že ve výsledcích kvantitativní analýzy více jak 50% obdržených branek padne prvním dotekem soupeře s míčem.
- H3: Předpokládáme, že ve výsledcích kvantitativní analýzy více jak 60% vstřelených branek padne po kombinační hře soupeř (ze hry).
- H4: Předpokládáme, že se ve výsledcích kvalitativní analýzy objeví více jak 15 modelových situací.
- H5: Předpokládáme, že se ve výsledcích kvalitativní analýzy modelových situací, objeví nejčastěji situace s kolmou přihrávkou

3.4 Metodika práce

Diplomová práce vzniká sběrem dat, pozorováním a rozborem videozáznamu. DVD videozáznam pochází z Českomoravského fotbalového svazu. Sestřih všech branek vznikl za podpory Evropské fotbalové federace. Záznam byl proveden ve všech utkáních Ligy mistrů 2008/2009.

Psotta (2003) uvádí, že výhodou nepřímého pozorování videozáznamu je hodnocení bez časového stresu a jiných rušivých faktorů. Autor uvádí výhodu, kterou je možnost opakovaného pozorování stejných sekvencí, možnosti libovolně rozložit videozáznam do několika period. Další výhodou, kterou autor uvádí, je zachycení všech událostí, zabránění poklesu pozornosti a únavy na kognitivní výkon pozorovatele. Psotta (2003) považuje za nevýhodu dvojdimenzionální obraz, který je tvořen videozáznamem a tím zkreslené reprezentace třidimenzionální reality. Další nevýhodou je nezachycení celé plochy hřiště a tím může dojít ke zkreslení výsledků a získaná data nemusí být přesná. I přes uvedené nevýhody pozorování videozáznamu se domníváme, že získané výsledky budou dostatečně přesné. Videozáznam je velice kvalitní a akce se několikrát opakuje z různých poloh dalších kamer. Tím je částečně omezen dvojdimenzionální obraz.

V sociálních vědách pojem kvalitativní výzkum označuje výzkum, který se zaměřuje na to, jak jednotlivci a skupiny nahlízejí, chápou a interpretují svět. Podle jiných kritérií může být jako kvalitativní výzkum označován takový výzkum, který neuzivá statistických metod a technik. V tomto pojetí je v opozici k výzkumu kvantitativnímu.

V praxi psychologického a sociologického výzkumu jsou oba přístupy nejčastěji doplňkem jeden druhého. Dostupné z www.wikipedia.org.

Kvantitativní výzkum je metoda standardizovaného vědeckého výzkumu, který popisuje jevy pomocí proměnných (znaků), které jsou sestrojeny tak, aby měřily určité vlastnosti. Výsledky takových měření jsou pak zpracovány a interpretovány, například s využitím statistiky. Kvantitativní výzkum se oproti kvalitativnímu výzkumu zaměřuje na rozsáhlejší společenské otázky a zkoumá tedy větší okruh informací. Dostupné z www.wikipedia.org

Modely, které vznikají v této diplomové práci, budou zachyceny při obdržené brance. Tím můžeme jasně určit, že se jednalo o chybu.

V této práci jsme se rozhodli stanovit kategorie pozorování, které nám ukážou jaké situace a body techniky jsou nebezpečné pro zónovou obranu. Zaměříme se na prostor, ze kterého nejvíce padají branky. Dále se zaměříme na hráče, kteří vsítí branku, post hráče, část těla hráče střílející branku, počet hráčů podílejících se na brance a samozřejmě na situace, které brance předcházejí.

Na základě výše zmiňovaných kategorií pozorování a opakujících se situací při obdržené brance stanovíme modelové situace v zónové obraně. Zaměříme se na ztrátu míče, počet hráčů v obraně (pod míčem), kde se nejedná pouze o obranu řadu. Dále se zaměříme na postavení bránících hráčů, na prostor, ve kterém byla vedena útočná akce, abychom byli schopni určit a popsat vzniklé chyby. Tyto chyby přesně identifikovat a podrobně charakterizovat. Výsledky potom aplikovat do tréninkového procesu.

Nakonec všechny vzniklé modelové situace spočítat a porovnat s modelovými situacemi, které vznikali na Mistrovství Evropy 2008. Opakující se situace vložit do tabulky a tím zjistit, které modely se opakují nejčastěji.

3.5 Pozorování

Pozorování bývá součástí kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V této práci pozorujeme obdržené branky, proto je velice důležité znát obsah a definici pozorování.

Švec (1998) hovoří o pozorování jako o nejpřirozenější metodě, která se používá v edukačním výzkumu. Základem je vnímání smyslových vlastností nebo činností. Ve vědeckém výzkumu jde o objektivní, záměrné, cílevědomé, plánovité a systematické pozorování. Jeho důležitou vlastností je přesnost a spolehlivost.

Hendl (2008) rozdělil výzkumné pozorování podle následujících dimenzí:

- skryté – otevřené pozorování
- zúčastněné (participační) – nezúčastněné (neparticipační) pozorování
- strukturované – nestrukturované pozorování

Dále Hendl (2008) rozděluje pozorovatele podle toho, zdali je pozorovatel úplný účastník, nebo je účastník jako pozorovatel, nebo pozorovatel jako účastník a nakonec jako úplný pozorovatel

V této práci se jedná o pozorování videozáznamu, tudíž se jedná o úplného pozorovatele. Výhodou je neovlivňování situace, možnosti zastavení videozáznamu, pomalého přehrávání a v kritických místech zastavení videozáznamu. Dále není pozorovatel ovlivněn počasím a dalšími vnějšími vlivy, jako jsou například diváci.

Švec (1998) popsal následující složky v pozorování:

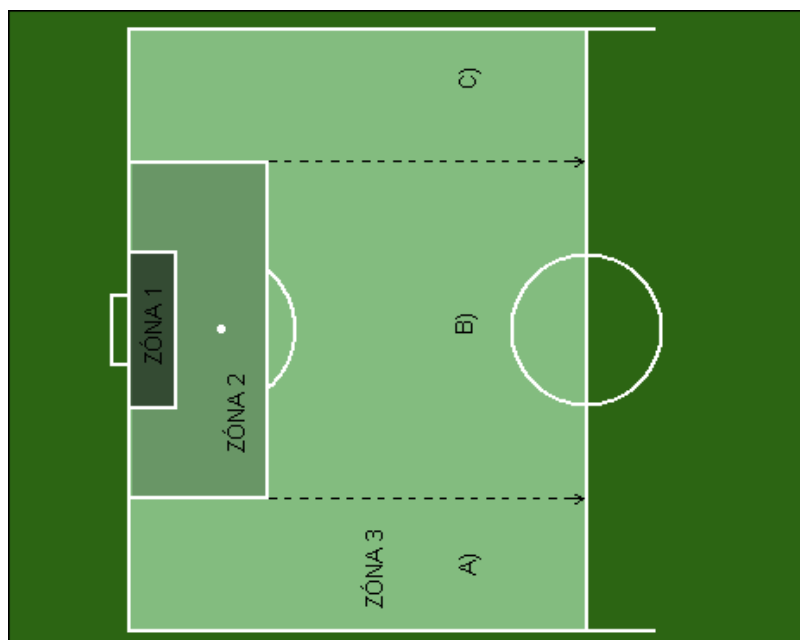
- cíl pozorování
- předmět pozorování
- časová dimenze pozorování
- způsob pozorování (v našem případě pozorování videozáznamu)

3.6 Kategorie pozorování

Kategorie pozorování, které byly stanoveny:

1. *Prostor, ze kterého padla branka*

Na obrázku č. 9 je znázorněno hřiště, na kterém je vymezeno několik zón. Jedná se o prostor brankového území (zóna 1), pokutového území (zóna 2) a prostor mimo pokutové území. Touto metodikou můžeme přesně stanovit prostory, které jsou nejvíce nebezpečně.

Obr. č. 9: *Prostor střelby. Zóny 1, 2, 3*

Zóna 3 je rozdělena na další tři části, krajní a střední. Slouží to k větší přesnosti záznamu vstřelené branky.

2. *Hráči podílející se na brance*

V této charakteristice zaznamenáváme počet hráčů, kteří se zapojili do akce. Tato kategorie nám ukáže aktivitu hráčů v zakončení a pro bránící mužstvo možná nebezpečí z toho vyplývající.

- 1 hráč
- 2 hráči
- 3 hráči
- 4 hráči
- 5 hráčů
- 6 hráčů
- více hráčů

3. Post hráče, který vstřelil branku

V této kategorii zaznamenáme post hráče, který dal branku. Tato charakteristika ukáže na nejnebezpečnější hráče ve hře.

- Útočník
- Záložník
- Obránce
- Vlastní branka

4. Situace předcházející brance

Kategorie situace předcházející brance mapuje situaci před obdrženou brankou. V této kategorii se ukáže, které akce byly nebezpečné a které méně.

- Pokutový kop
- Rohový kop
- Trestný kop
- Autové vhazování
- Kombinační hra (postupný útok, rychlý protiútok, kombinovaný útok)

5. Hráč střílející branku – počet doteků s míčem

Tato kategorie charakterizuje, kolik doteků s míčem potřeboval hráč ke vstřelení branky. Můžeme se domnívat, že v dnešním fotbale padají branky po prvním

doteku, kvůli stále se zrychlující hře. Pro obranu by to znamenalo maximální koncentraci na hráče, který zakončuje akci, ale i vede akci.

- 1 dotek s míčem
- 2 doteky s míčem
- 3 doteky s míčem
- Driblink s míčem

6. Část těla - hráče střelící branku

Střelba různou částí těla, znamená vyváženost hráče a techniku v zakončení. Hráči soustředující se na bránění, musí být připraveni na jakoukoli variantu zakončení útoku protivníkem. Tato kategorie rozpozná, jakým směrem se ubírá dnešní fotbalový svět.

- Zakončení pravou nohou
- Zakončení levou nohou
- Zakončení hlavou
- Zakončení jinou částí těla

Pro kvalitativní analýzu jsme si vytvořili hřiště (obrázek č.10). Do tohoto hřiště zapíšeme a zakreslíme všechny brankové situace, celkem jich bude 329. Situace budou porovnány na základě:

- Prostor ztráty míče
- Počet hráčů v obraně (pod míčem)
- Postavení bránících hráčů
- Vedení útoku soupeře – prostor a charakteristika vedení útoku
- Námi stanovené kvantitativní kategorie pozorování

Obr. č.10: *Hřiště*

Pro kvalitativní analýzu, stanovení modelových situací v zónové obraně zakreslíme všech 329 brankových akcí. Modelové situace, které mají podobný průběh popíšeme a charakterizujeme. Bude se jednat o akce s podobnou strukturou a podobným způsobem řešení. Tyto stanovené akce budou zapsány do rejstříku podle počtu opakování. První tři akce z rejstříku použijeme do tréninkového procesu.

V tréninkovém procesu uvedeme cvičení na dané modelové situace. V tréninkovém procesu určíme stejné body jako určil Buzek (2003):

- Slabá místa v obraně (návěik a odstranění slabých míst)
- Útočnou aktivitu

4. VÝSLEDKOVÁ ČÁST

Ročníku 2008/2009 Ligy mistrů se zúčastnilo 32 týmů z celé Evropy. Jde o kluby, které se umístily na prvních místech svých domácích soutěží. Jde tedy o jedny z nejlepších týmů v Evropě. V ročníku 2008/2009 padlo celkem 329 branek. Každý tým v soutěži vstřelil minimálně 2 branky. Průměr obdržených (vstřelených) branek na jedno utkání je 2,63. Podrobnější statistiku Ligy mistrů 2008/2009 znázorňují tabulky č. 1 a 2.

Tab. č. 1: Statistika Ligy Mistrů 2008/2009

Počet týmů v turnaji	32
Počet skupin v turnaji	8 (4 týmy ve skupině)
Počet obdržených (vstřelených) branek	329
Počet utkání v turnaji	125
Průměr branky na utkání	2,63
Počet remíz v turnaji	38
Počet výsledků 0:0 v turnaji	13
Počet 0 objevených ve výsledku	82

Tab. č. 2: Vstřelené a obdržené branky u jednotlivých týmů

Název týmu	Vstřelené branky	Obdržené branky
Aalborg BK	9	14
ACF Fiorentina	5	8
Anorthosis Famagusta FC	8	8
Arsenal FC	17	11
AS Roma	13	7
Celtic FC	4	7
CFR 1907 Cluj	5	9
Chelsea FC	20	13
Club Atlético de Madrid	11	6
FC Barcelona	32	13
FC Basel 1893	2	16
FC BATE Borisov	3	8
FC Bayern Mochen	25	10
FC Dynamo Kyiv	4	4

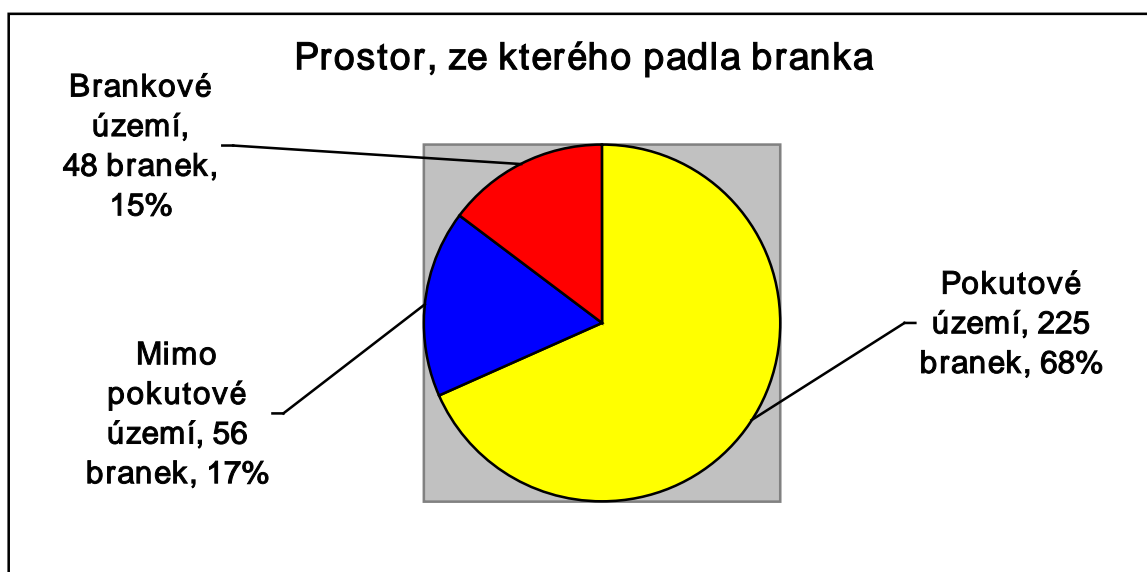
FC Girondins de Bordeaux	5	11
FC Internazionale Milano	8	9
FC Porto	13	13
FC Shakhtar Donetsk	11	7
FC Steaua București	3	12
FC Zenit St. Petersburg	4	7
Fenerbahçe SK	4	11
Juventus	9	6
Liverpool FC	21	12
Manchester United FC	18	8
Olympique de Marseille	5	7
Olympique Lyonnais	17	16
Panathinaikos FC	10	10
PSV Eindhoven	5	14
Real Madrid FC	9	10
Sporting Clube de Portugal	9	20
Villarreal CF	13	13
Werder Bremen	7	9

4.1 Výsledky kvantitativní analýzy

1. Prostor, ze kterého padla branka

V Lize mistrů 2008/2009 padlo celkem 329 branek. V pokutovém území padlo nejvíce branek a to 225. Mimo pokutové území padlo 56 branek a všechny padly ze sektoru B. Ani jedna branka nepadla ze sektoru A nebo C. Nejméně branek padlo v brankovém území a to přesně 48. Podrobné informace najdeme v grafu č.1.

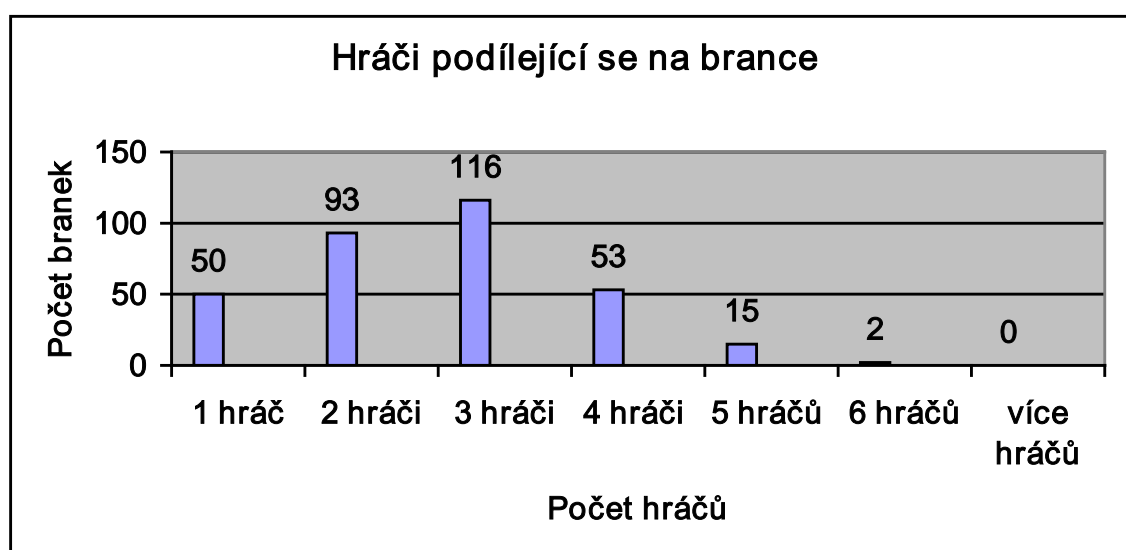
Graf 1: Prostor ze kterého padla branka

2. Hráči podílející se na brance

Výsledky v této kategorii znázorňuje graf č. 2. Do této kategorie jsou zapojeni všichni hráči, kteří se podíleli na akci, aniž by jí soupeř přerušil. Nejvíce se opakoval počet 3 hráčů v kombinaci. Z toho nám vyplývá, že po každé ztrátě míče se musí obrana co nejrychleji zformovat. Na druhém místě se nejvíce opakoval počet 2 hráčů zapojující se do kombinace, což potvrzuje velmi krátkou dobu na organizaci a obranné postavení.

Graf 2: Hráči podílející se na brance

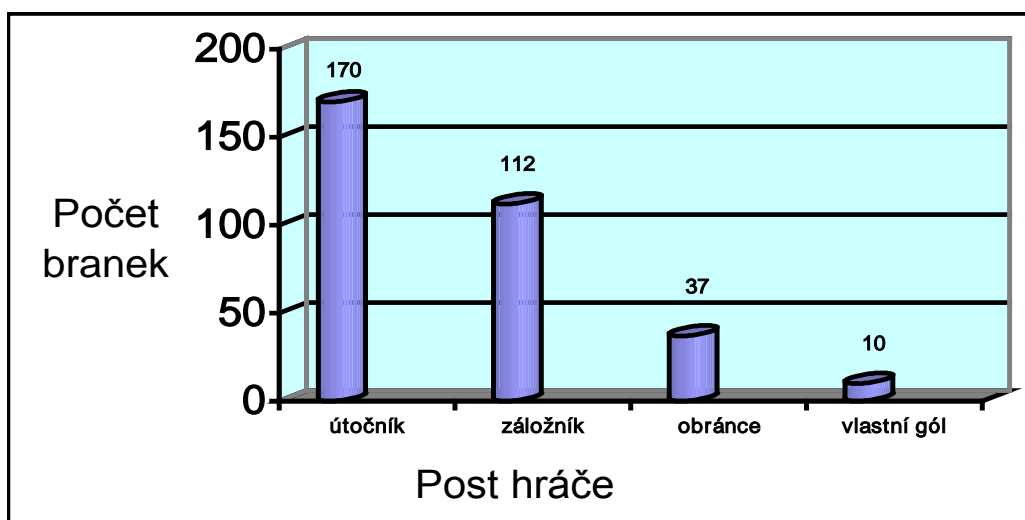

Na grafu je jasně vidět, že pokud se zapojili do akce více jak čtyři hráči, tak se šance na úspěch snižovala. Kolonka více hráčů zůstala prázdná, protože ani jedna akce, na které se podílelo více jak 6 hráčů, neskončila brankou.

3. Post hráče, který vstřelil branku

V celém fotbalovém světě je nepsané pravidlo, že nejvíce branek střílí vždy útočníci, proto jsou nejplatnější pro svůj tým. Daleko za nimi jsou záložníci a na konci řady obránci. Naše statistika to pouze potvrdila. Celkový pohled na výsledky statistiky ale ukazuje, že na nemalém množství obdržených branek se také podíleli záložníci s obránci. Podrobnou statistiku zobrazuje graf č. 3.

Graf 3. Post hráče který vstřelil branku

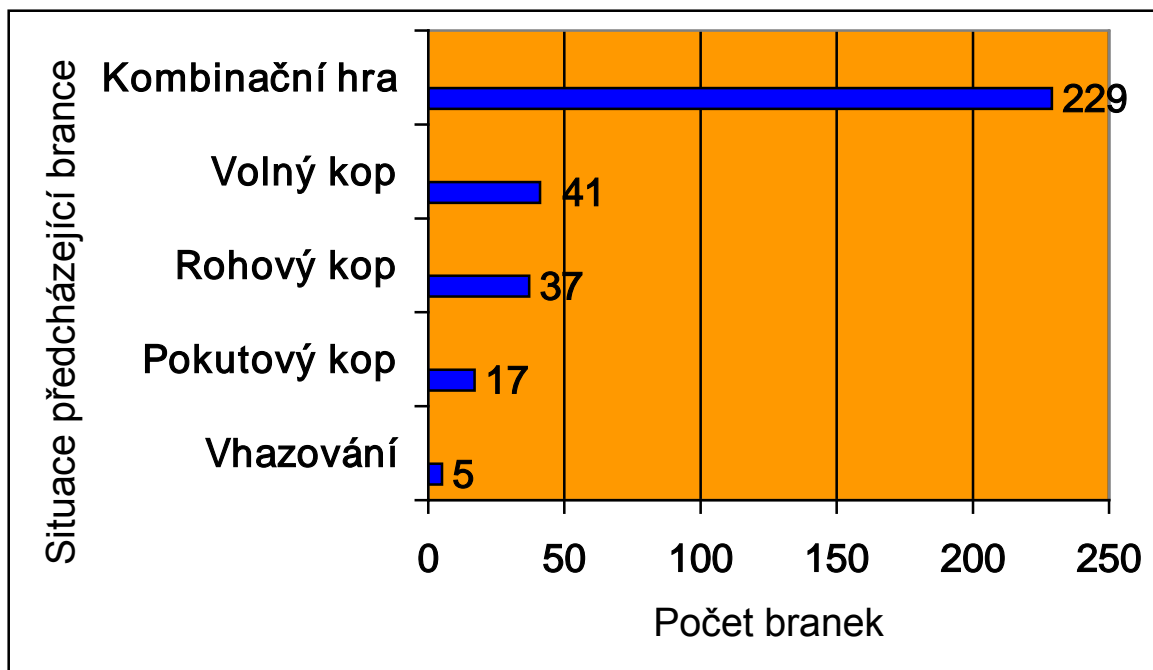

4. Situace předcházející brance

Výsledky této kategorie jsou velice důležité pro obrannou činnost. 229 branek padlo po kombinační hře. To je nejvíce z celé kategorie. Ostatní kategorie již nejsou tak výrazné. 41 branek padlo po volném kopu, 37 branek padlo po rohovém kopu, 17 branek padlo z pokutového kopu a pouze 5 branek padlo z vhazování. Výsledky ukazují, že pro obranu je nejnebezpečnější kombinační hra. Jedná se tedy o branky, které padají přímo ze hry. Pokud porovnáme výslednou hodnotu branek ze hry s brankami po přerušené hře,

dojdeme k poměru, že 7 branek z 10 padá z kombinace a 3 branky z přerušené hry (rohový kop, penalta, vlastní branka, volný kop). Podrobně výsledky zobrazuje graf č. 4.

Graf 4: Situace předcházející brance

5. Hráč střelící branku – počet doteků s míčem

V této kategorii jsou výsledky podobné jako v kategorii č.4. Výsledky ukazují, že hráči, kteří zakončovali akce v Lize mistrů v ročníku 2008/2009, používali zakončení prvním dotekem nejčastěji. Zjištěná hodnota prvního doteku je 227x. Zakončení druhým dotekem 55x, zakončování třemi doteky 14x. Driblink, hodnota více jak 3 doteků s míčem byla použita 33x. Podrobně znázorňuje výsledky graf č 5. Výsledky mohou ukazovat na stále se zrychlující hru. Hráč musí zakončit akci co nejrychleji, aby nepřišel o míč. Pro obranu to může znamenat ještě větší koncentraci na hráče v a mimo pokutové území a rychlejší orientaci v pokutovém území. Výsledky ukazují, že 7 branek z 10 zakončí hráč prvním dotekem. To činí 69% z celkové hodnoty obdržovaných branek. Zajímavý výsledek je zakončení akce vedením míče. V celkovém počtu to je až 1 akce z 10.

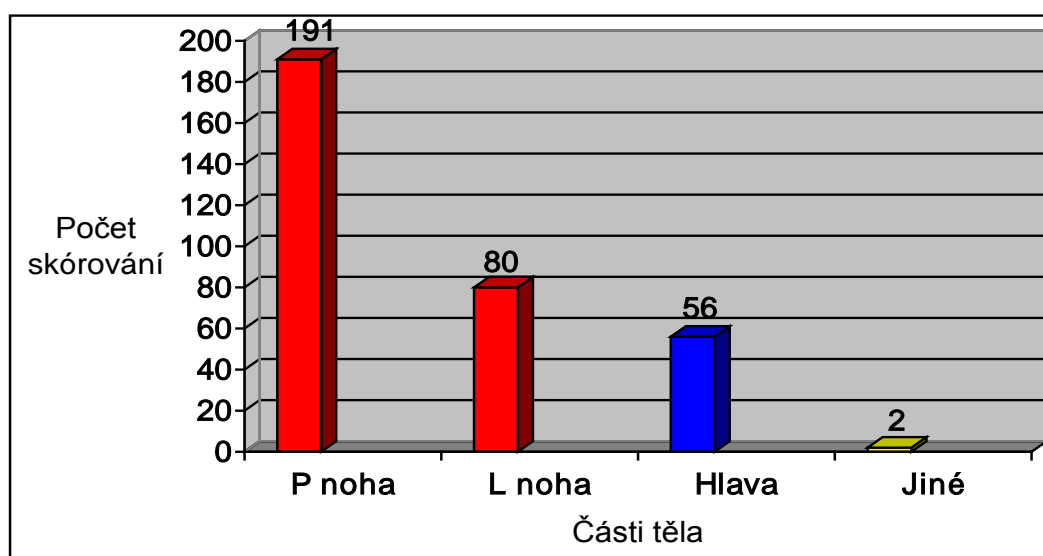
Graf 5: Počet doteků s míčem

6. Část těla – hráče střelejícího branku

Výsledky v poslední kategorii ukazují, jakou částí těla dokážou hráči zakončit akci. Obrana musí být připravena na zakončení nohou, hlavou i trupem. Výsledky ukazují, že nejčastěji hráči zakončují pravou nohou. Graf číslo 6 znázorňuje podrobné výsledky analýzy.

Graf 6: Část těla - hráče střelejícího branku

4.1.2 Srovnávání výsledků, hodnocení výsledků kvantitativní analýzy

Zjištěné hodnoty byly porovnány s výsledky jiných soutěží a turnajů. Rozdíl není příliš velký. Srovnávány byli turnaje MS 2006 v Německu, MS 1990 v Itálii a Liga mistrů ročník 2007/2008. V Lize mistrů v ročníku 2008/2009 ve 125 utkáních padlo 329 branek, to je průměrně 2,63 branky na utkání. Na MS 2006 v Německu padlo v 64 utkáních 147 branek, to je průměr branky na utkání 2,29. Na MS 1990 v Itálii, 115 branek a průměr na utkání činil 2,21. V tomto ročníku soutěže Ligy mistrů padlo méně branek, než v předcházejícím ročníku stejné soutěže. V Lize mistrů 2007/2008 padlo 331 branek, to je 2,65 branky na utkání. Výsledky ukazují, že v klubové soutěži padá průměrně více branek, než v soutěžích mezinárodních. Výsledky z MS 2006 a MS 1990 uvedl Roman Caban ve své diplomové práci z roku 2007.

Ve všech kategoriích kvantitativní analýzy vidíme dominanci jednotlivých bodů, které se opakují daleko častěji než všechny ostatní. V kategorii prostoru jednoznačně dominuje pokutové území s 68%. V kategorii hráčů podílejících se na brance dominuje počet tří hráčů s 35%. Post hráče, útočník dominuje ve své kategorii s 52%. Situace předcházející brance je nejvíce výrazná, kombinace před obdrženu brankou se vyskytuje v 70%. V kategorii počtu doteků s míčem se objevuje pravidlo čím méně, tím lépe. Samozřejmě nejedná-li se o driblink. V této kategorii se nejvíce používá první dotek s míčem při vstřelené brance, hodnota je 69%. V poslední kategorii se nejčastěji používá k zakončení pravá noha a to v 58%.

4.2 Výsledky kvalitativní analýzy

V ročníku 2008/2009 Ligy mistrů se opakovalo celkem 11 modelových situací v obraně. Tyto situace vznikaly při obdrženu branek. Ve všech modelech jsou popsány tendence obrany, chyby obrany a způsob řešení vzniklé situace. V teoretické části jsou obecně popsány výhody a nevýhody zónového bránění, které se promítly do sestavování modelů. Na základě podobného průběhu, způsobu řešení, postavení hráčů a vedení útoku soupeře jsme stanovili tyto modely.

Model č. 1: „Tandemové“ řešení u pomezí čáry a následná zpětná přihrávka do pokutového území (obr. č. 11)

Tendence obrany:

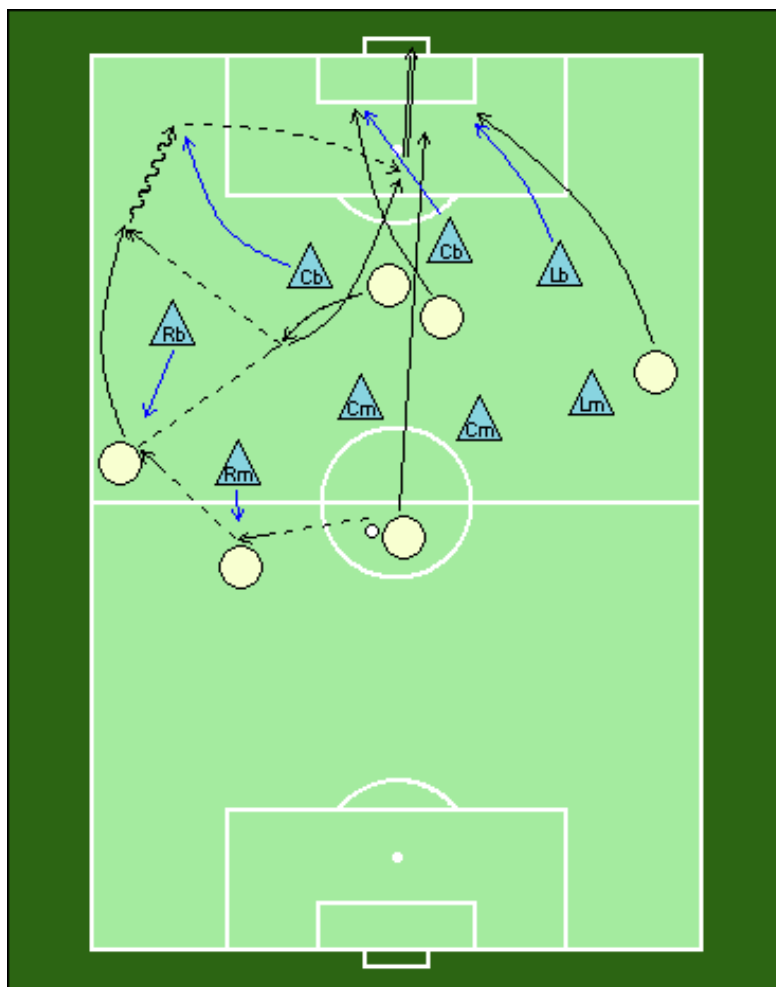
- přesouvat se do těžiště hry
- rychlé výstupy na hráče s míčem
- zajištění prostoru za vybíhajícím hráčem

Příčiny chyb:

- pomalý přesun do těžiště hry a zahuštění prostoru
- pomalá reakce na přihrávku do strany
- špatné postavení v pokutovém území (reakce na zpětný míč)
- nedůsledné pokrytí všech útočících hráčů v pokutovém území

Způsob řešení vzniklé situace:

- rychlý přesun do těžiště hry
- rychlejší výstup na hráče s míčem
- orientace v pokutovém území (obsadit útočící hráče a znesnadnit jim zakončení)
- dobrá orientace na zpětný míč
- jasná a rychlá komunikace (situaci řídí hráči v brankovém území a hráči dobíhající do pokutového území společně s brankářem)
- rychlejší výstup na hráče, který „centruje“ do pokutového území
- rychlé zajištění vystupujícího hráče na míč
- rychlý přesun do pokutového území
- zabránění pohybu útočícího hráče vpřed (na míč)
- maximální koncentrace na letovou dráhu míče
- osobní kontakt bránícího hráče s útočícím hráčem
- vizuální kontakt a kontrola prostoru kolem sebe
- bezpečná vzdálenost v pokutovém území mezi obrannou řadou a záložní řadou
- kontrola rozestavení hráčů v pokutovém území (verbální „napovídání“) a v brankovém území brankářem

Obr. č. 11: Modelová situace č. 1

Model č. 2: Diagonální přihrávka ze strany hřiště za obrannou řadu (obr. č. 12)

Tendence obrany:

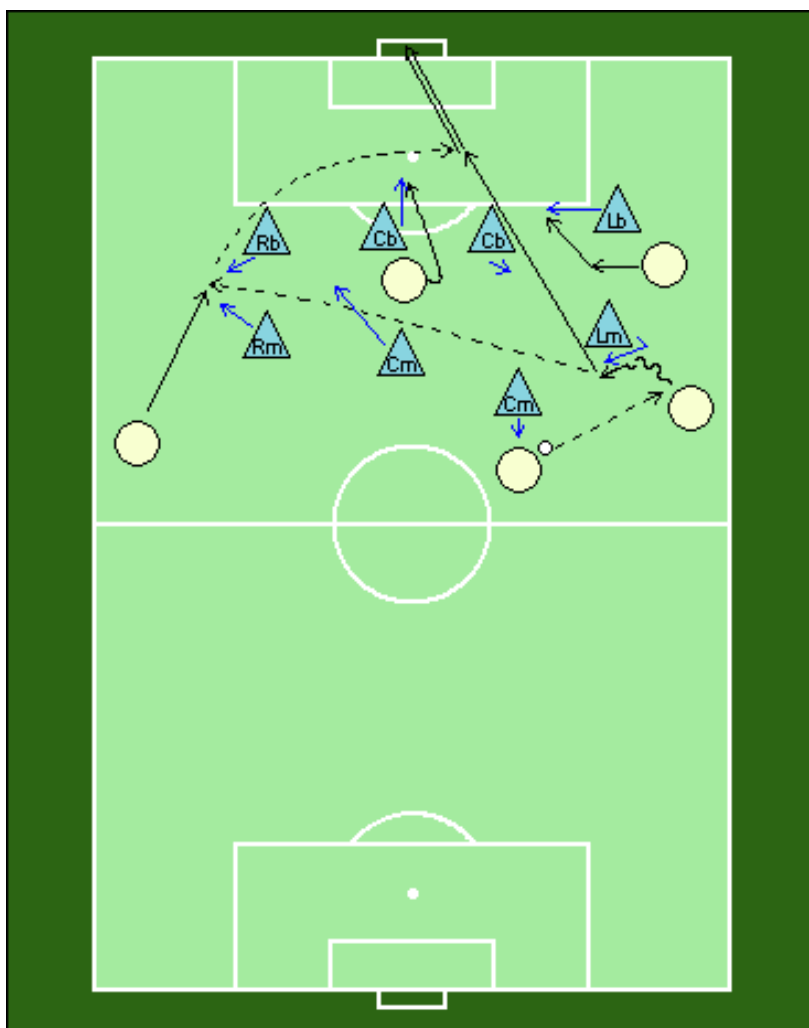
- vytvářet tlak na soupeře posunem vpřed proti míči
- orientace na diagonální přihrávku na silné straně
- zahustit prostor na „silné straně“

Příčiny chyb:

- malý tlak na soupeře s míčem
- pomalý přesun s diagonální přihrávkou na „slabou stranu“ hřiště
- pomalý výstup na hráče s míčem na „slabé straně“ hřiště
- příliš velká orientace na „silnou stranu“ hřiště
- nedostatečné obsazování hráčů vbíhajících do pokutového území

Způsob řešení vzniklé situace:

- rychlý výstup na hráče s míčem a zamezit diagonální přihrávce dobrým vystoupením na silnou nohu protihráče (pouštět soupeře do strany, k pomezí čáře - na silné straně)
- rychlá reakce na diagonální přihrávku a rychlý přesun na „slabou stranu“ hřiště
- zpětná reakce (pohyb zpět) na diagonální přihrávku do pokutového území
- zabránit pohybu útočícímu hráči do pokutového území (blízkým přístupem k hráči, tělo na tělo)

Obr. č. 12: Modelová situace č. 2

Model č. 3: Kolmá přihrávka středem hřiště (obr. č. 13)

Tendence obrany:

- přesun obranného bloku do těžiště hry
- orientace na hráče s míčem
- bránit kolmou přihrávkou
- zahušťovat hřiště podle pohybu míče

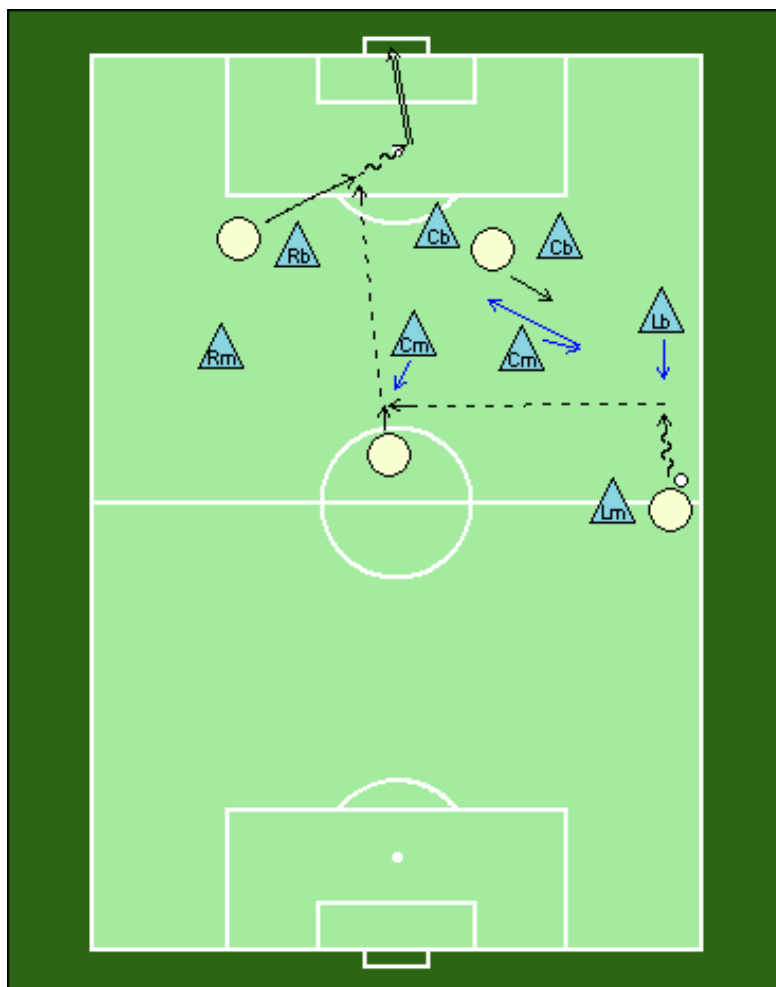
Příčiny chyb:

- špatný výstup na hráče s míčem (výstup na soupeře s míčem od pomezí čáry)
- pomalý výstup na hráče, který zahrává kolmou přihrávkou (malý tlak na soupeře s míčem)
- otevírání nebezpečného prostoru ve středu hřiště (prostor mezi krajními a středovými hráči)
- pomalá reakce na kolmou přihrávkou (obránná řada)
- nedůsledné obsazování útočníků, kteří vbíhají do prostoru za obranou (pomalá reakce na pohyb útočníka)

Způsob řešení vzniklé situace:

- zahustit prostor na „silné straně“ hřiště
- rychlý výstup na hráče s míčem
- zabezpečení prostoru za vystupujícím hráčem (zavřít kolmou přihrávkou)
- rychle reagovat na nabíhajícího útočníka a znemožnit kolmou přihrávkou rychlým přístupem krajního hráče ke středovému obránci
- vytvářet tlak na soupeře s míčem výstupem celého obranného bloku vpřed
- atakovat soupeře s míčem útočící řadou (od středového kruhu), pro vytvoření časového tlaku z obou stran
- současně s kolmou přihrávkou vbíhat do pokutového území, ne dříve kvůli „ofsajdové pasti“

Obr. č. 13: Modelová situace č. 3

Model č. 4: Ztráta míče a následný protiútok (obr. č. 14)

Tendence obrany:

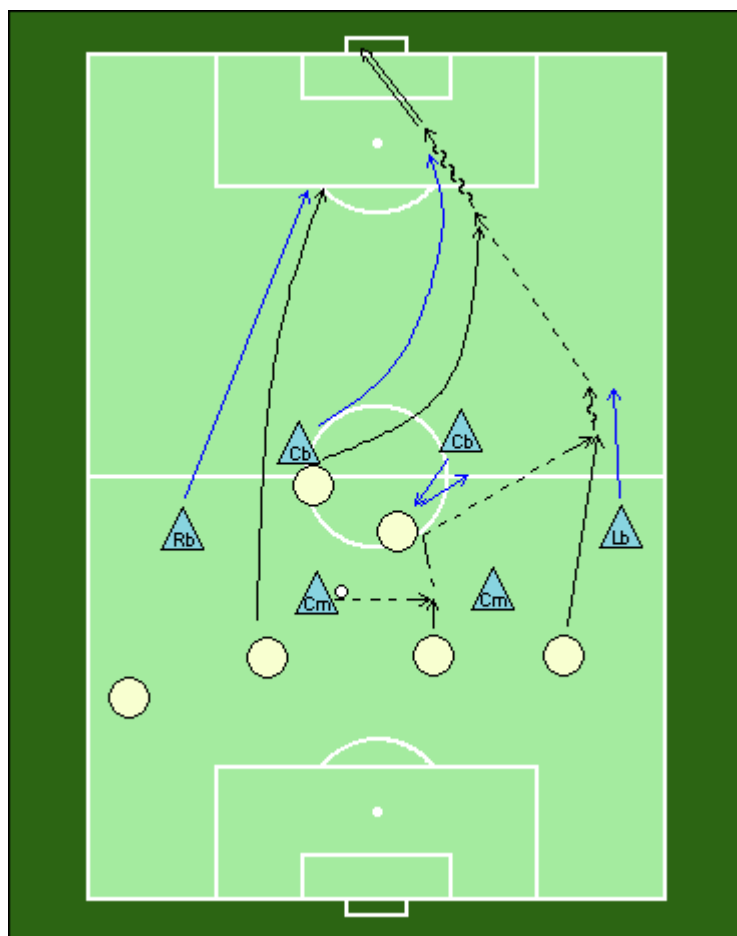
- rychlý přechod zpět v menším počtu hráčů
- koncentrace na menší počet hráčů soupeře

Příčiny chyb:

- zbytečná ztráta míče na polovině soupeře
- pomalý návrat hráčů zpět na obrannou polovinu
- nezajištěný prostor ve středu a na „slabé straně“ hřiště (maximální koncentrace na útočnou fázi)
- nedostatečné pokrytí hráčů soupeře
- v první fázi vedení útoku, pomalý výstup středového hráče

Způsob řešení vzniklé situace:

- koncentrace na kvalitní postupný útok
- rychlý návrat zpět na obrannou polovinu a pokrytí nebezpečného prostoru pro kombinaci
- rychlý návrat do obranného tvaru
- kvalitní orientace v situaci 2:2

Obr. č. 14: Modelová situace č. 4

Model č. 5: Odvrácení míče z pokutového území a následně „lobovaný“ míč do brankového území (obr. č. 15)

Tendence obrany:

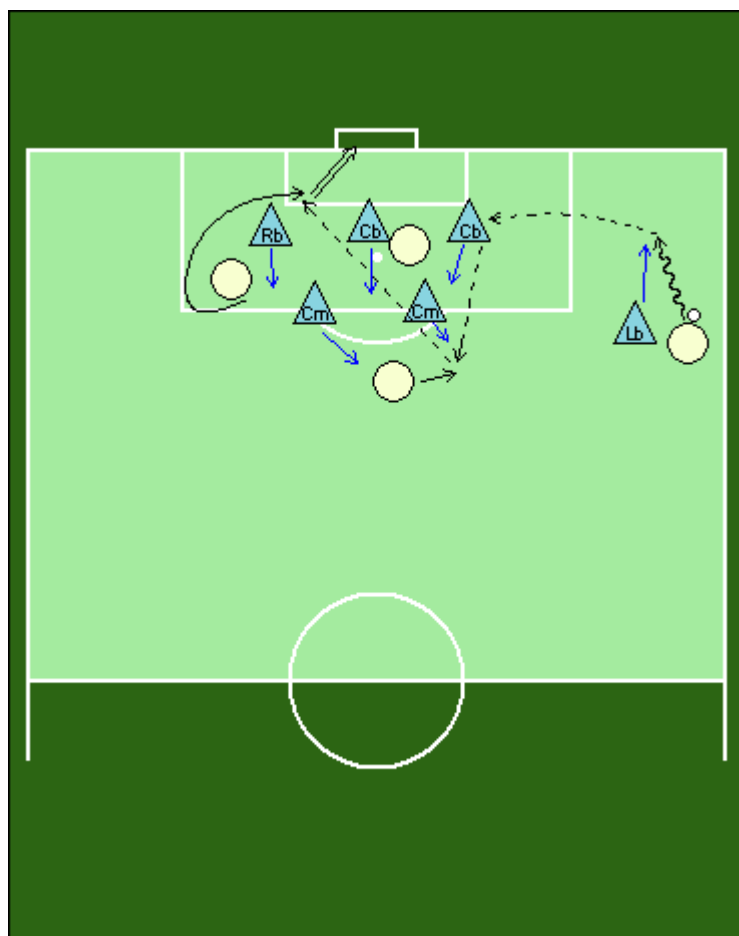
- po odehrání míče mimo pokutové území, vyběhnutí z pokutového území
- snaha dostat soupeře do „ofsajdové pozice“

Příčiny chyb:

- pomalý výstup na hráče s míčem
- nedohrávání situace (spoléhání na ofsajdové postavení)
- nezachycení pohybu útočícího hráče do pokutového území
- pomalá reakce na přihrávku zpět do brankového území

Způsob řešení vzniklé situace:

- rychlejší výstup na hráče s míčem na hranici pokutového území (tlak na soupeře)
- anticipace dlouhého míče za obranu (rychlejší reakce na protisměrný pohyb míče)
- v první fázi při doteku soupeře s míčem vyběhnout z pokutového území, dostat soupeře do postavení mimo hru, v druhé fázi letu míče rychle změnit směr pohybu a zaujmout obranné postavení

Obr. č. 15: Modelová situace č. 5

Model č. 6: Přihrávka na dlouhou vzdálenost za obranou řadu (obr. č. 16)

Tendence obrany:

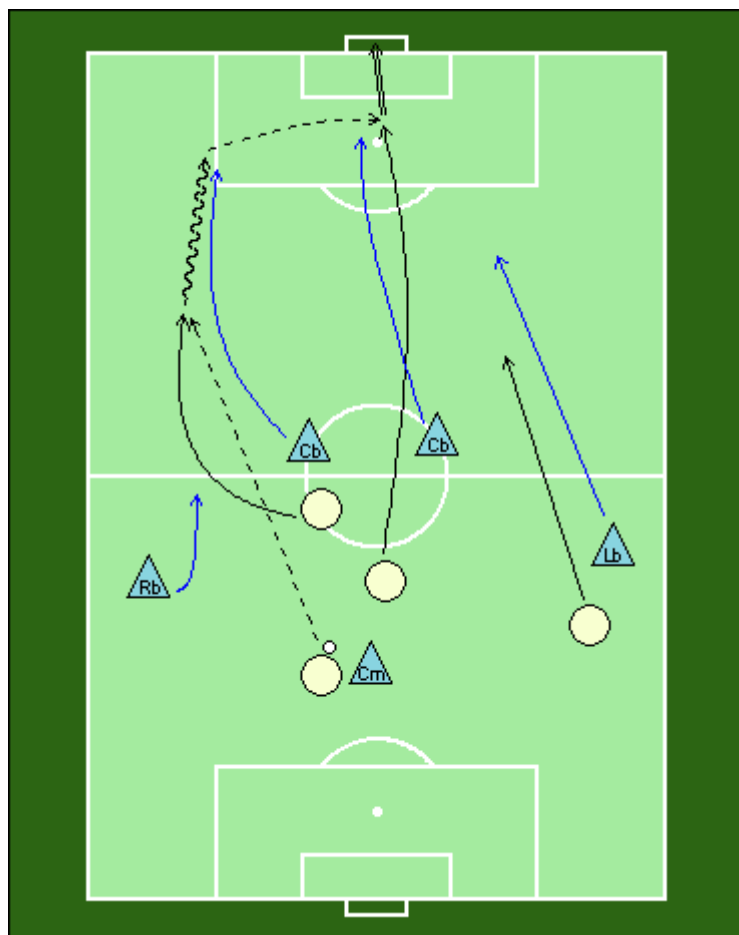
- pozornost na vedení vlastního postupného útoku
- široké postavení bránících hráčů
- posun celého mužstva do těžiště hry
- snaha ohrozit soupeře a vstřelit branku

Příčiny chyb:

- příliš velká vzdálenost mezi hráči obranné řady
- nedostatečný tlak na hráče soupeře, který zahrává dlouhý míč za obranu
- pomalá reakce na nabíhajícího útočníka soupeře, který se snaží dostat pohybem za obrannou řadu
- nedostatečná kontrola hráčů mimo těžiště hry
- nekontrolovatelný náběh hráčů do pokutového území
- nedostatečné pokrytí hráčů v pokutovém území (situace 1:1)
- pomalý návrat zpět na vlastní obrannou polovinu
- individuální chyby v situacích 1:1
- pomalá reakce na změnu situace ve hře (útok – obrana)
- přílišná orientace na hráče s míčem

Způsob řešení vzniklé situace:

- rychle vytvořit tlak na soupeře posunem vpřed (útočník, záložník)
- rychle zaujmout obranné postavení celé obranné čtveřice
- rychlý přesun na vlastní obrannou polovinu
- nižší postavení krajních hráčů (obránná řada)
- tlak na hráče, který vede míč (zamezení přihrávky do pokutového území)
- obsadit hráče v pokutovém území (1:1)
- co nejrychleji zahustit prostor před pokutovým územím
- důsledná komunikace brankáře a bránících hráčů

Obr. č. 16: Modelová situace č. 6

Model č. 7: Kombinace u pomezí čáry s následným „centrem“ do pokutového území (obr. č.17)

Tendence obrany:

- zahuštění prostoru na „silné straně“ hřiště
- pokrytí pokutového území a brankového území
- koncentrace na „centrovaný míč“ ze strany hřiště
- po odehrání míče pohyb vpřed z brankového území, vysunutí celého bloku ven z pokutového území

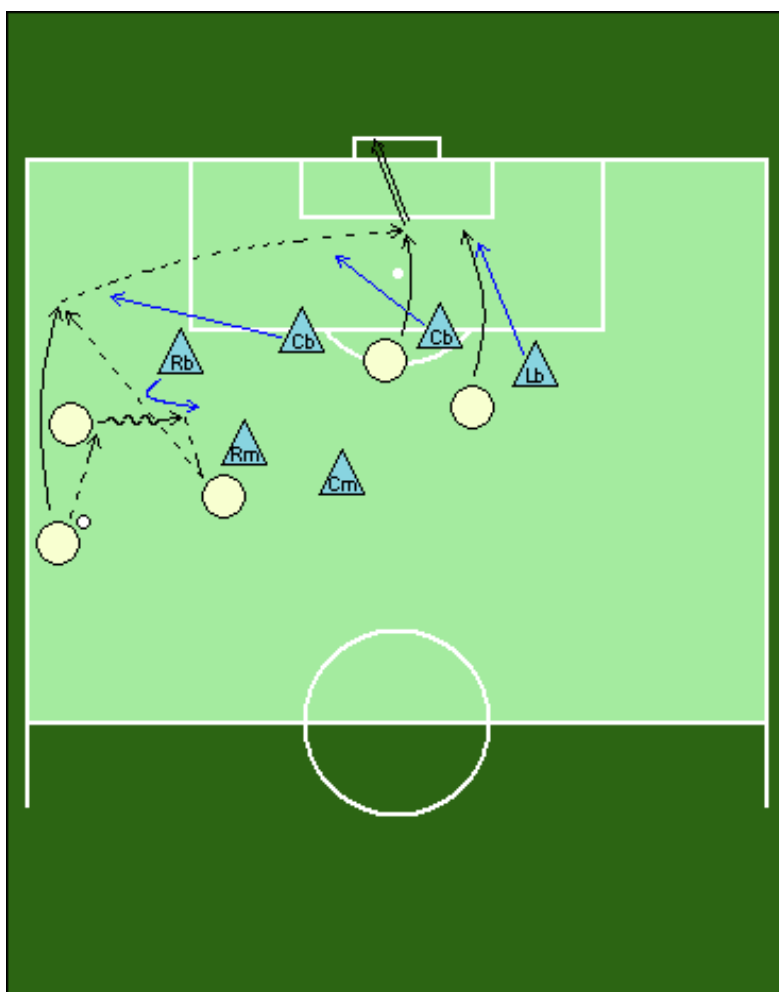
Příčiny chyb:

- špatné přebrání útočícího hráče na „silné straně“ hřiště (pohyb bránícího hráče do středu hřiště)

- pomalý výstup na zabíhajícího hráče, který „centruje“ míč do pokutového území
- příliš velká koncentrace středových hráčů na prostor před první tyčí branky
- nedůsledné obsazení hráčů v pokutovém území

Způsob řešení vzniklé situace:

- včasné vystoupení obránce na útočníka, který navádí míč na střed hřiště (přebírání hráče na hranici pokutového území)
- rychlé zajištění prostoru za vystupujícím obráncem
- rychlé zaujmutí obranného postavení v pokutovém území
- těsné obsazování hráčů v pokutovém území (1:1)

Obr. č. 17: Modelová situace č. 7

Model č. 8: Vznik „meziprostoru“ mezi obranou a záložní řadou (obr. č. 18)

Tendence obrany:

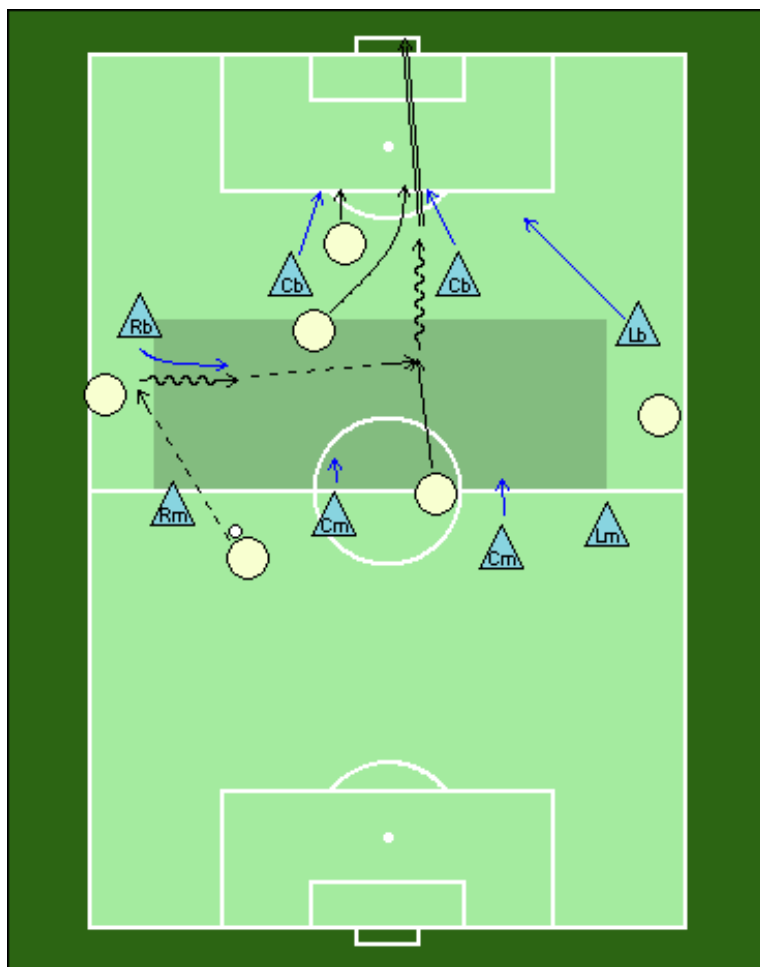
- postavení obranného bloku, systém 4-4-2 (obrana – záloha)
- udržení obranného postavení ve středním pásmu
- orientace na těžiště hry
- pohyb a přebírání útočných hráčů na obranné polovině

Příčiny chyb:

- nedodržení bezpečné vzdálenosti mezi středovou a obrannou řadou
- příliš brzký pohyb zpět k vlastní brance (obránná řada)
- příliš pomalý přechod do obranného postavení (středová řada)
- ztráta kompaktnosti mezi obrannou a středovou řadou
- odkrytí nebezpečného prostoru ve středu hřiště
- pomalý výstup na hráče s míčem
- pomalé přebírání hráče, který vede míč
- orientace středových hráčů záložní řady na hráče s míčem (špatná vizuální kontrola prostoru před pokutovým územím)
- nebezpečně velká vzdálenost mezi jednotlivými hráči v obranném bloku

Způsob řešení vzniklé situace:

- udržení bezpečné vzdálenosti mezi obrannou a záložní řadou
- při ztrátě míče, snaha o co nejrychlejší přesun do obranného postavení záložní řady (pod míč)
- vystoupení na hráče s míčem a následné zajištění prostoru pod vystupujícím hráčem
- zamezení kolmé přihrávky a tím přímočarého pohybu útoku soupeře
- zamezit kolmou přihrávku
- zahuštění prostoru ve středu hřiště
- komunikace mezi hráči jednotlivých řad
- rychlé dostupování hráčů, kteří vbíhají do prostoru před pokutovým územím

Obr. č. 18: Modelová situace č. 8

Model č. 9: Individuální akce z hloubi pole (obr. č.19)

Tendence obrany:

- široké postavení pro postupný útok
- zaměření na útočnou fázi
- posun krajních hráčů k těžišti hry

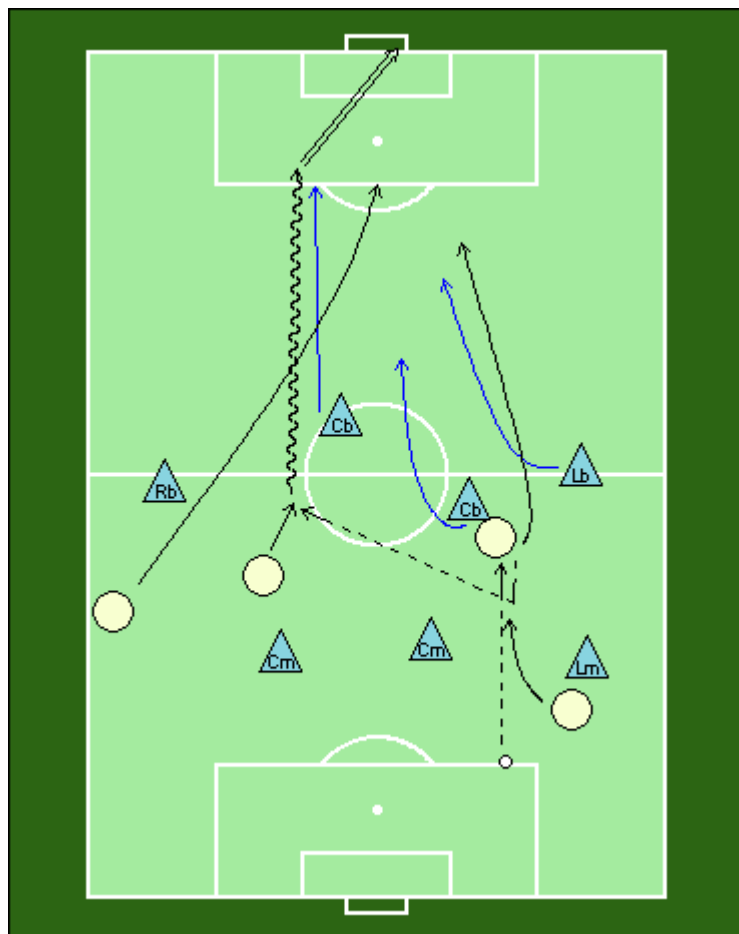
Příčiny chyb:

- nezajištění prostoru ve středu hřiště
- „nedobráni“ odraženého míče
- pomalý návrat zpět středové řady
- pomalý návrat do obranného postavení obranné řady
- malý tlak na soupeře s míčem
- chybovost v situacích 1:1

Způsob řešení vzniklé situace:

- zajištění prostoru pod soubojem 1:1 (posun hráčů záložní řady pod souboj)
- maximální koncentrace při souboji 1:1 (chtít získat odražený míč)
- vytlačení soupeře s míčem do strany hřiště
- rychlý přesun na obrannou polovinu do obranného postavení

Obr. č. 19: Modelová situace č. 9

Model č. 10: Překonání obránce v situaci 1:1 a po kombinaci do pokutového území, zpětná přihrávka na hranici brankového území (obr. č.20)

Tendence obrany:

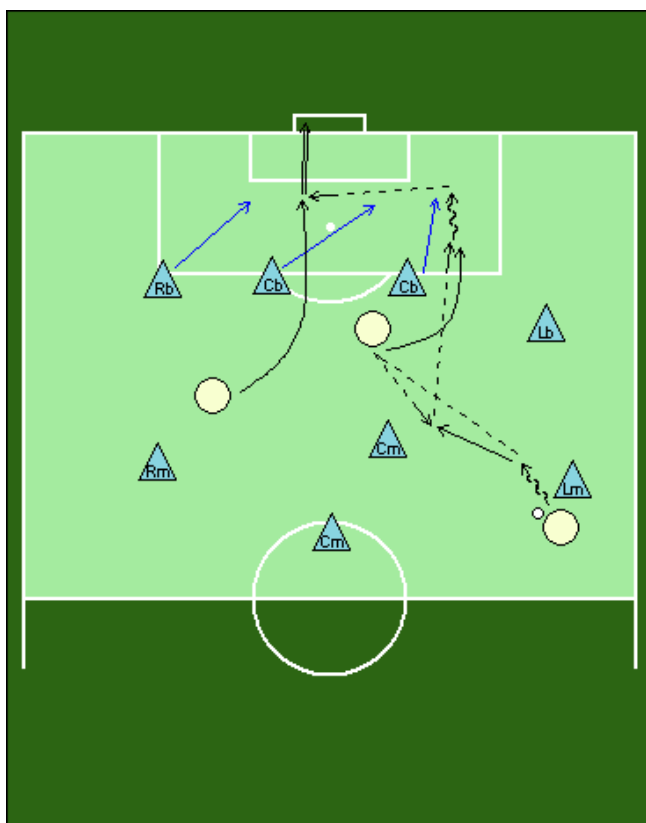
- posun obrany do těžiště hry
- otevírání „slabé strany“ hřiště
- zahušťování prostoru na „silné straně hřiště“

Příčiny chyb:

- pomalý přesun do těžiště hry
- nezajištění souboje 1:1
- nepokrytí kolmé přihrávky do středu hřiště (posun krajního obránce do středu hřiště)
- velká vzdálenost mezi hráči v obranné řadě
- nepokrytí pokutového území (neobsazení útočícího hráče)
- špatné postavení v pokutovém území (nedostatečná vizuální kontrola prostoru kolem značky pokutového kopu)
- pomalá reakce na diagonální přihrávku

Způsob řešení vzniklé situace:

- aktivní tlak na hráče s míčem v křídelním prostoru
- zmenšení vzdálenosti mezi obrannou a středovou řadou
- rychlé zajištění středového hráče, který je v souboji 1:1
- orientace na hráče soupeře, kteří vbíhají do pokutového území
- těsné obsazení útočícího hráče v pokutovém území

Obr. č. 20: Modelová situace č. 10

Model č. 11: Dlouhý nákop soupeře (uvolnění soupeře) z presinkové zóny (obr. č.21)

Tendence obrany:

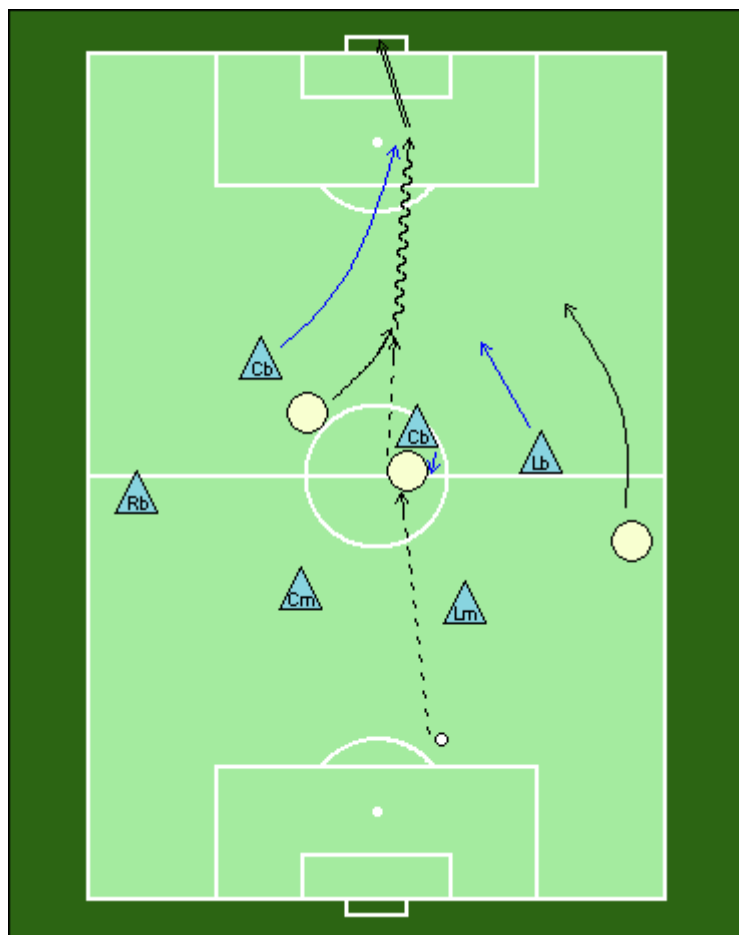
- orientace na míč, na útočné polovině soupeře
- vytváření tlaku na soupeře, na útočné polovině
- zajišťování prostoru ve středu hřiště
- orientace na nebezpečný prostor ve středu hřiště, po možné ztrátě míče

Příčiny chyb:

- příliš roztažená pozice obranné řady
- příliš „otevřené“ postavení k možnosti ztrátě míče krajních hráčů
- přílišná orientace na vedení útoku
- nezajištění prostoru za vystupujícím středovým obráncem
- pomalý návrat zpět do obranného postavení
- žádná reakce na propadený míč ze soubojem (situace 1:1)
- nedostatečný tlak na hráče, který zahrává dlouhý míč
- nezachycení pohybu útočníka, který vbíhá za souboj (situace 1:1)
- pomalá reakce na odražený míč

Způsob řešení vzniklé situace:

- rychlé zajištění prostoru za soubojem 1:1
- rychlá reakce na soupeře s míčem
- vyvíjet tlak na soupeře, aby nemohl zahrát přesný dlouhý míč
- anticipace dlouhého nákopu za obranu
- včasné přistoupení k soupeři
- orientace na protihráče bez míče
- nedostatečná pozornost a špatné postavení krajních hráčů
- rychlý návrat všech hráčů do obranné pozice
- neodebírání míče za každou cenu, snaha o vytlačení soupeře do strany k pomezí čáře a následně odebrat míč
- vzájemná komunikace všech hráčů

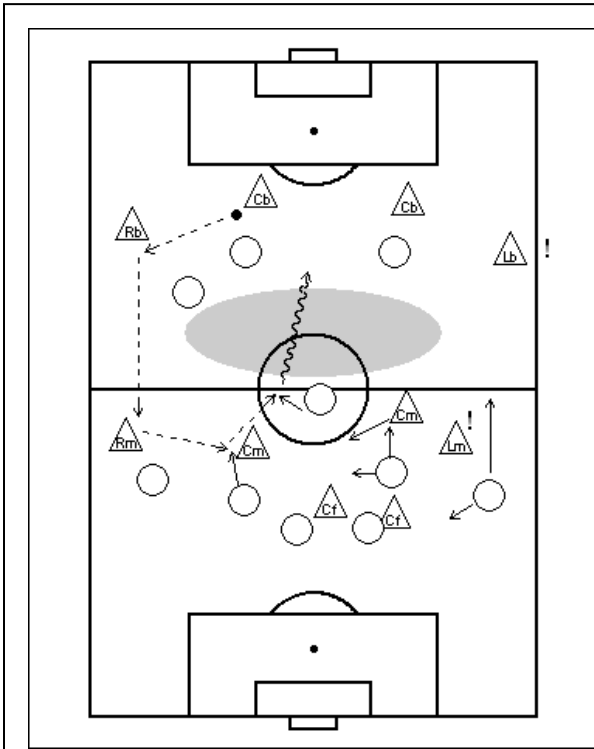

Obr. č. 21: Modelová situace č. 11

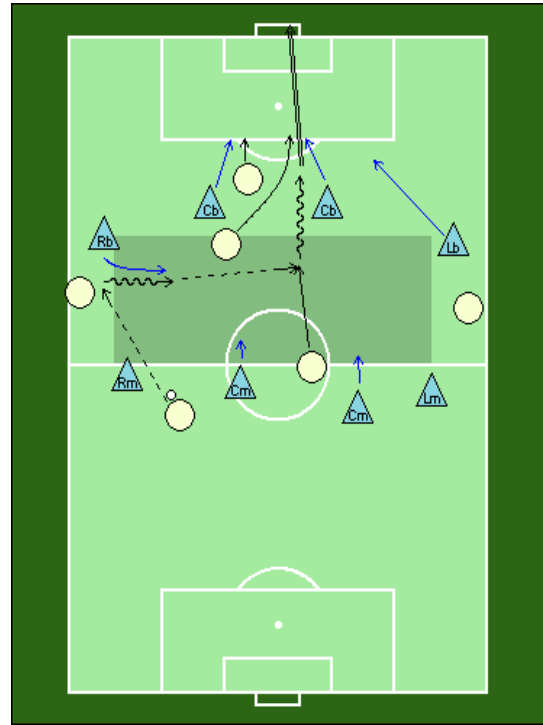
4.2.1 Srovnávání výsledků, hodnocení kvalitativní analýzy

V Lize mistrů v ročníku 2008/2009 padlo celkem 229 branek ze hry. Bylo stanoveno celkem 11 modelových situací, které jsou podobné modelům z ME 2008. Tyto modely stanovil Buzek. Tři modely v obraně se přímo shodují. Dokazují to obrázky č. 22, 23 a 24. Situace jsou si podobné v postavení útočných a obranných hráčů. Vedení útoku je taktéž podobné a jedná se o stejné chyby v obraně. Jde o modely, kde vzniká chyba v „meziprostoru“, využití herního prostoru za obranou, ohrožení kolmou přihrávkou a diagonální přihrávkou za obranný blok.

Tabulka číslo 3 udává, které modely se opakovaly nejčastěji. 3 nejpoužívanější situace budeme aplikovat do tréninkového procesu.

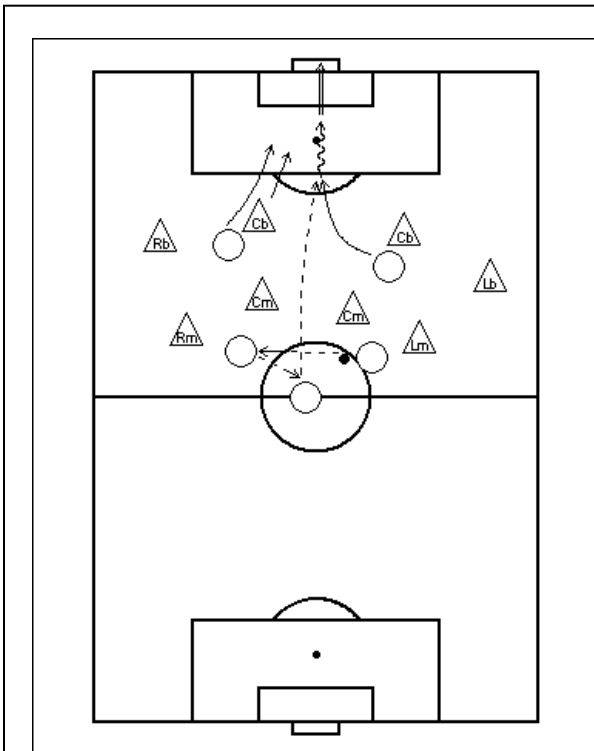

Modelová situace – Buzek ME 2008

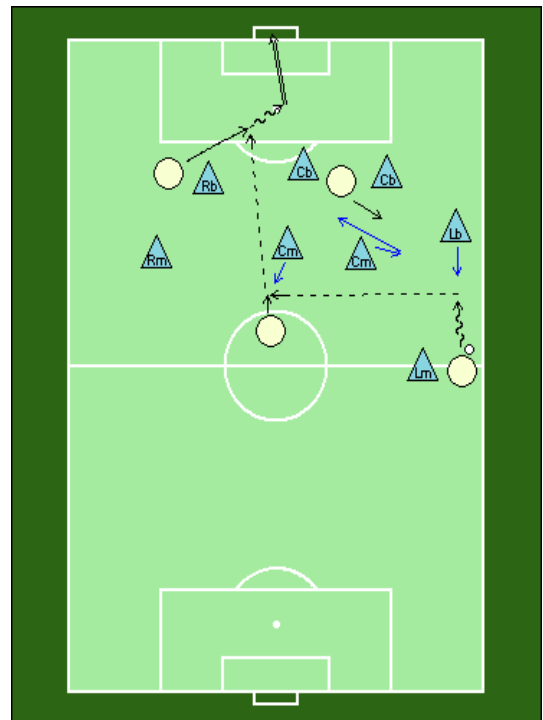

Modelová situace č. 8 – LM 2008/2009

Obr. č. 22: Porovnání modelových situací, vznikajících na ME 2008 a v LM 2008/2008

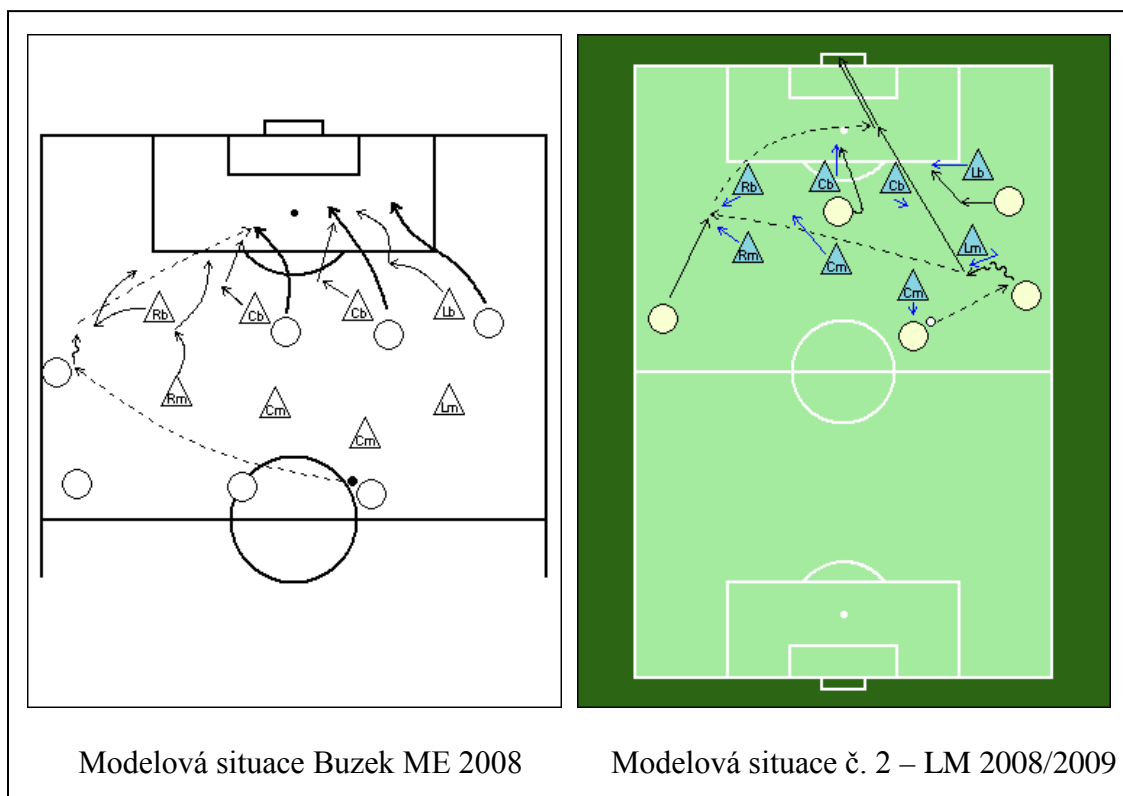

Modelová situace – Buzek ME 2008

Modelová situace č. 3 – LM 2008/2009

Obr. č. 23: Porovnávání modelových situací na ME 2008 a v LM 2008/2009

Obr. č. 24: Porovnání modelových situací na ME 2008 a v LM 2008/2009

Tab. č. 3: Pořadí modelových situací

Pořadí	Číslo modelu	Název modelové situace	Počet opakování v turnaji
1.	3	Kolmá přihrávka středem hřiště	16x
2.	7	Kombinace u pomezí čáry s následným „centrem“ do pokutového území	15x
3.	8	Vznik meziprostoru mezi obrannou a záložní řadou	14x
4.	1	„Tandemové“ řešení u pomezí čáry a následná zpětná přihrávka do pokutového území	14x
5.	4	Ztráta míče a následný protiútok	14x
6.	10	Překonání obránce v situaci 1:1 a po kombinaci do pokutového území, zpětná přihrávka na hranici brankového území	14x
7.	2	Diagonální přihrávka ze strany hřiště za obrannou řadu	12x

8.	6	Přihrávka na dlouhou vzdálenost za obrannou řadu	10x
9.	5	Odvrácení míče z pokutového území a následně „lobovaný“ míč do brankového území	10x
10.	11	Dlouhý nákop soupeře (uvolnění soupeře) z presinkové zóny	7x
11.	9	Individuální akce z hloubi pole	4x

Zařazení modelových situací do tabulky bylo provedeno na základě počtu opakování v celém turnaji. Modely, které se opakují mají stejný charakter. Podobají se ve vedení útoku, směrem přihrávky a náběhu do pokutového území. Modelové situace, které měly podobný charakter jsou uvedeny v tabulce č. 3 a jedná se o 130 akcí. Zbylé situace, které nebyly zařazeny do tabulky měly jiný charakter. Lišily se ve vedení míče, přihrávkou, postavením a způsobem provedení, jednalo se o 99 akcí.

5. ZÁVĚREČNÁ ČÁST

5.1 Aplikace do praxe

Tři nejpoužívanější modelové situace využijeme v tréninkovém procesu. Rozbor situace nám pomůže k lepšímu individuálnímu hernímu výkonu. Na základě vzniklých modelů vytvoříme modelovaný trénink, který bude obsahovat způsoby řešení vzniklých situací a poukáže na chybná řešení.

Buzek (2009) píše, že modelovaný trénink, který předkládá variabilní a problémové úkoly, rozvíjí příslušné herní dovednosti souběžně s analýzou herní situace. Komplexní postup v tomto typu tréninku vede k dokonalé orientaci hráče v herní situaci, s konkrétními požadavky na herní dovednosti. Autor uvádí, že hráč získává nejen určité představy o řešení dané herní situace, tzn. taktické podvědomí, ale i představu o nutných herních dovednostech vedoucí k úspěšnému vyřešení specifické herní situace.

Modelovaný trénink bude zaměřen na:

- rozpoznání modelové situace
- analyzování modelové situace
- řešení modelové situace
- učení hráče řešit danou situaci
- stanovení kroků, pro úspěšné zvládnutí modelové situace
- rozšířit dovednosti hráče

5.2 Modelovaný trénink

Trénink je zaměřen na modelové situace č. 3: Kolmá přihrávka středem hřiště,
č. 7: Kombinace u pomezí čáry s následným „centrem“ do pokutového území a na model
č. 8: Vznik „meziprostoru“ mezi obrannou a záložní řadou.

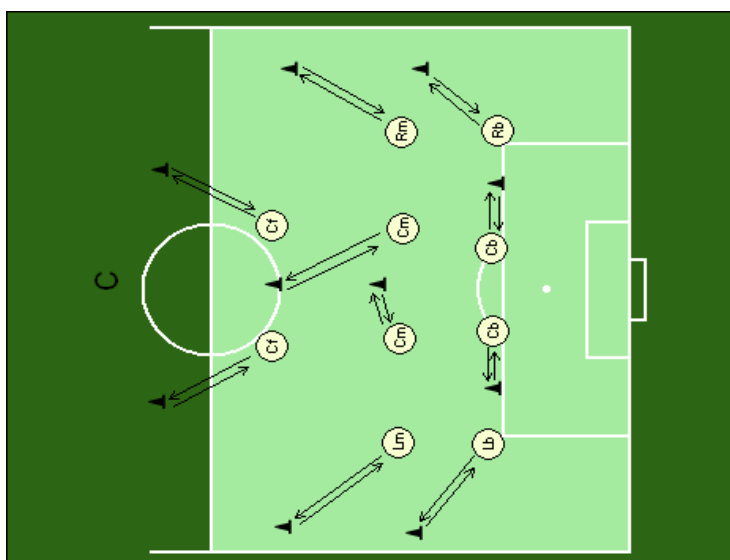
Rozevíčení:

Úkol:

Zahřátí organismu, orientace v prostoru, výstupy, vzájemné zajištění, udržování kompaktního tvaru a pohyb obranného bloku do šířky i do hloubky hřiště.

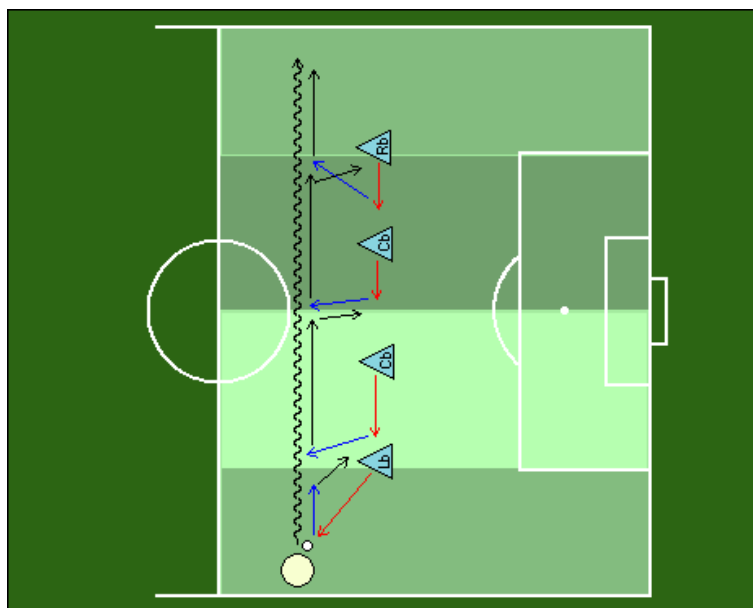
Cvičení č. 1, 2, 3 (obr. č. 25, 26, 27)

Popis cvičení č. 1 (obr. č. 25): Cvičení je zaměřeno na pohyb hráčů roztažené pozice a zatažené pozice. Hráči se pohybují podle předem rozmístěných met. Mety mohou být rozmístěny do jakéhokoli rozestavení. Na obrázku je znázorněno rozestavení 4 – 4 – 2. Hráči se pohybují podle pokynů trenéra. Mezi jednotlivými metami hráči provádí atletickou abecedu, komunikují, zvyšují nebo snižují intenzitu cvičení.

Obr. č. 25: Cvičení č. 1

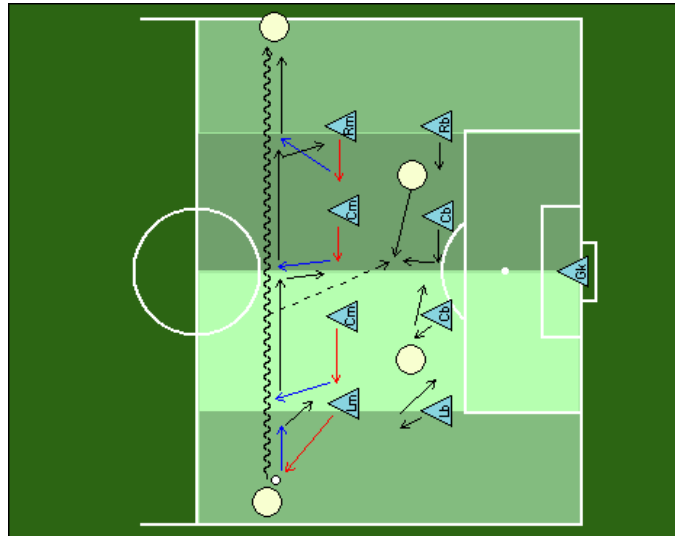
Popis cvičení č. 2 (obr. č. 26): Cvičení je zaměřeno na pohyb krajních a středových obránců a vzájemné zajišťování vystupujících hráčů na soupeře s míčem. Hráči obranné, nebo záložní řady stojí v řadě vedle sebe. Reagují na soupeře, který vede míč přes celou šířku hřiště. Hráč vystupuje na soupeře s míčem pokud vstoupí do jeho obranného prostoru. Prostory jsou vyznačeny metami. Ostatní hráči v řadě se posouvají do těžiště hry. Jakmile soupeř opustí jeden prostor a vstupuje do druhého, bránící hráči se vymění. Obrázek znázorňuje cvičení s čtyřčlennou řadou.

Obr. č. 26: Cvičení č. 2

Popis cvičení č. 3 (obr. č. 27): Cvičení je zaměřeno na pohyb hráčů s míčem a pohyb hráčů bez míče. Bránící hráči stojí ve dvou čtyřčlenných řadách a reagují na pohyby soupeře. Obranný blok se přesouvá do těžiště hry a zároveň reaguje zahušťováním prostoru podle pohybu hráčů bez míče. Obránci stojí v osmičlenném bloku. Každý obránce zodpovídá za vymezený prostor, který je označen metami.

- Bránící hráč vystupuje na soupeře s míčem
- Spoluhráči se posouvají do těžiště hry
- Spoluhráči reagují na hráče bez míče
- Čtyřčlenná řada se vzájemně zajišťuje
- S možnou přihrávkou se obranný blok přesouvá do těžiště hry
- Snaha o odebrání míče dobrým vystupováním
- Záložní a obranná řada posunem k míči vytváří nehratelné prostředí
- Brankář řídí a komunikuje na celý osmičlenný blok
- Brankář upozorňuje na slabá místa v obraně

Obr. č. 27: Cvičení č. 3

Hlavní část tréninkové jednotky

Úkol:

Reagovat na hráče s míčem, zavírat prostory pro diagonální a kolmou přihrávku. Přesouvat se do těžiště hry. Po ztrátě míče co nejrychleji zaujmout obranné postavení. Orientovat se v prostoru a orientovat se v základním postavení obranného bloku, který reaguje na vzniklou situaci. Po získání míče co nejrychleji přejít do protiútoků.

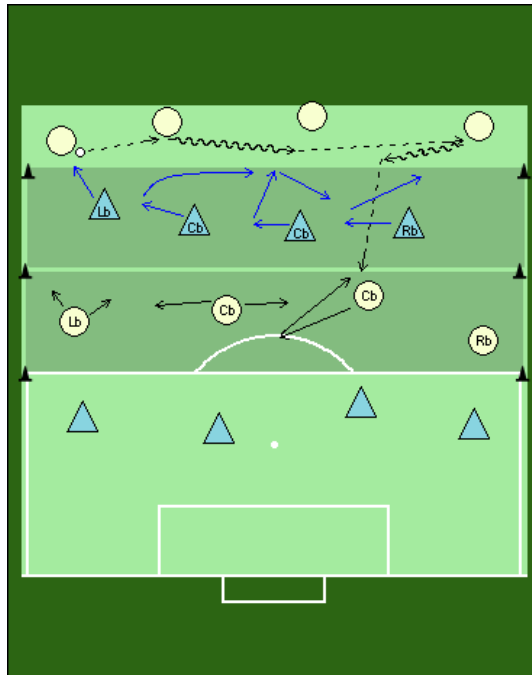
Cvičení č. 4, 5, 6 (obr. č. 28, 29, 30)

Popis cvičení č. 4, zakrytí kolmé přihrávky (obr.č. 28): Úkolem cvičení, je zamezit kolmé přihrávce středem hřiště, nebo po stranách, platí pro bránící mužstvo. Útočící mužstvo (držení míče), snaha o rychlou kombinaci (rychlé přihrávky) a zahrát kolmou přihrávku na spoluhráče v druhé zóně. Hraje osm hráčů, proti osmi. Obranné řady a středové řady. Čtyři hráči v jedné zóně. Hráči nesmí vbíhat do zón soupeřů. Kolmá přihrávka může být zahráná pouze po zemi. Cílem cvičení, je zahrát co nejvíce kolmých přihrávek, nebo zadržení co nejvíce kolmých přihrávek.

Obměny:

- počet hráčů v jedné zóně
- omezení doteku s míčem
- velikost zóny pro útok či obranu
- stanovení jasného počtu přihrávek před zahráním kolmého míče

- 3 zóny místo 4 (větší tlak na bránící hráče)

Obr. č. 28: Cvičení č. 4, zakrytí kolmé přihrávky

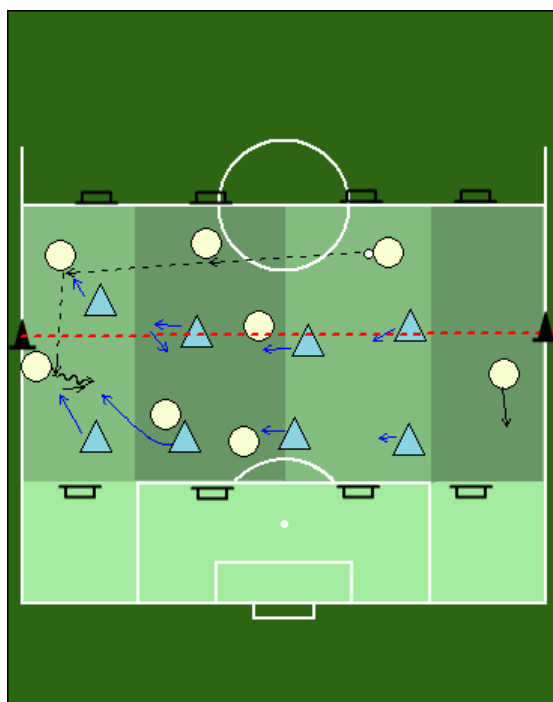
Popis cvičení č. 5, obrana proti kombinaci u pomezí čáry a následnému „centru“ do pokutového území (obr. č. 29): Cvičení je zaměřené na pohyb a vystupování obranné šestice. Pokrytí pokutového a brankového území. Po zisku míče, snaha o rychlý protiútok a zahrát přesný míč na trenéra, nebo do postranních branek. Ve hře je přesila útočících hráčů kvůli větší možnosti vstřelení branky a většímu tlaku na bránící hráče. Akce je zahájena trenérem. Hráči se posouvají v obranném „bloku 6“ a vystupují na hráče s míčem.

Obměny:

- počet bránících hráčů
- počet útočících hráčů
- omezení doteku s míčem
- vymezení prostoru pro hru útoku
- zahájení akce brankářem, výkop na útočící hráče
- obránci po zisku míče zakončují do branky s brankářem
- pasivní, aktivní obrana (podle vedení míče – pokutové území, mimo pokutové území)

- po zisku míče, hrát rychle nahoru – do „hrotového“ útočníka, nebo kombinací několika přihrávek zahájit akci

Obr. č. 30: Cvičení č. 6, zmenšení vzdálenosti mezi obranou a záložní řadou

V rozvíčovací a hlavní části tréninku jsme se zaměřili na všechny 3 zmiňované modelové situace, které jsme vybrali pro tréninkový proces. Tyto cvičení slouží jako ukázka jak vyřešit, zlepšit a zdokonalit individuální a skupinové činnosti. Určitě existují mnohá další cvičení, které bychom mohli zařadit do této diplomové práce. Naším cílem ale bylo, ukázat pouze některá cvičení a jejich charakteristiku. Na co by měl trenér zaměřit pozornost. Které uzlové body by měl hráčům ukázat, vysvětlit a porovnat se situací v utkání. Hráči by měli cvičením porozumět, vědět kam cvičení patří v utkání a snažit se je vyřešit. Opakováním několika druhů cvičení se rozvíjí technicko-taktické dovednosti. Hráč si poté dokáže vybavit situaci v tréninku a vyřešit ji ve svůj prospěch v utkání.

Buzek (2009) píše, že cílem organizovaných cvičení je:

- nejen reprodukovat požadovaná modelová řešení, ale i
- produkovat vlastní varianty řešení a dosáhnout úspěchu vlastní cestou

5.3 Diskuze

V této práci jsme se snažili kvantitativní a kvalitativní analýzou zachytit modelové situace v zónové obraně. Modely které vznikly v Lize mistrů 2008/2009 porovnat s modely z ME 2008. Poté uvést do tabulky, které situace v obraně se nejvíce opakovaly a ty využít v tréninkovém procesu.

Předpokládali jsme, že ve výsledcích budou převládat obdržené branky v pokutovém území nad brankami mimo pokutové území. V turnaji padlo celkem 329 branek, z toho padlo v pokutovém území 273 a mimo pokutové území 56 branek. Tato hypotéza se nám tedy potvrdila. Zajímavé je, že počet vstřelených branek mimo pokutové území (56) je větší, než branky vstřelené v brankovém území (48). Srovnáme-li výsledky s podobnou analýzou, kterou provedl Roman Caban ve své diplomové práci z roku 2007, kde kvantitativní metodou pozorování videozáznamu provedl rozbor MS 2006 zjistíme, že se výsledky poměrem branek příliš neliší. MS 2006, 120 v pokutovém území, 27 mimo pokutové území, LM 2008/2009 273 v pokutovém území, 56 mimo pokutové území. Výsledky se rozcházejí v počtu vstřelených (obdržených) branek mimo pokutové území a v brankovém území. Na MS 2006 padlo celkem 147 branek, z toho 35 v brankovém území a 27 mimo pokutové území. Výsledek je tedy opačný. V Lize mistrů padalo větší počet branek z celkového počtu dál od branky, než na MS 2008. Můžeme se tedy domnívat, že se hráči v turnaji klubů pokouší o střelbu z delší vzdálenosti častěji, než hráči v reprezentačním týmu. Je možné, že je to dáno menším počtem zápasů ve skupině a vahou turnaje. Tento výsledek nám také ukazuje, že se bránící hráči daleko více koncentrují na obrannou činnost v pokutovém území těsně blízko branky, než na prostor kolem pokutového oblouku. Je důležité, že tento výsledek neukazuje jen na obrannou řadu, ale také na činnost středové řady.

Další domněnkou naší práce bylo, že padne více jak 50% obdržených branek prvním dotekem soupeře s míčem. Tato hypotéza se nám také potvrdila. V turnaji padlo 227 branek prvním dotekem s míčem a 102 branky dvěma a více doteky. Procentuálním vyjádřením 69% (1 dotek) ku 31% (2 a více doteků). Výsledek ukazuje, jak rychle musí reagovat zakončující hráč. Pro obranu to může znamenat, že se musí daleko více soustředit na pohyb hráče, který zakončí akci, ale stejně tak na hráče, který akci připravuje. Ze své praxe mohu potvrdit, že zakončení „z jedničky“ je pro obranu velice nebezpečné a daleko hůře se brání. V dalších výsledcích této kategorie pozorování je zajímavé, že driblínkem skončila akce soupeře 33x úspěšně. Pro obranu to znamená, dobré individuální herní

činnosti jednotlivce u ofenzivních hráčů. Hráči v obraně se musí dobře zajišťovat a ovládat techniku a taktiku souboje 1:1, 2:1, 2:2, 3:2. Jestliže si odmyslíme v této kategorii střelbu prvním dotekem, protože je v ní zahrnut pokutový kop, rohový kop, standardní situace i vlastní branka, dojdeme k procentuálnímu vyjádření zbylých hodnot – 2 doteky (54%), 3 doteky (14%) a driblink (32%). Předchozí uvedené údaje ukazují, jak je nebezpečné pro obranu ovládnutí míče soupeře a s tím spojené taktické a individuální herní dovednosti v situaci 1:1 a 1:2. V této práci jsme se bohužel nezabývali, kolik situací driblinku s míčem zapříčinilo rohový kop, trestný kop, penaltu a vlastního gól. Procentuální vyjádření driblinku by bylo jistě ještě větší.

Třetí hypotézou v naší práci bylo, že padá více branek po kombinační hře (ze hry). Přímo více jak 60%. Ve výsledcích se objevily hodnoty – kombinace 70%, trestný kop 12%, roh 11%, pokutový kop 5%, autové vřazování 2%. Zde je patrný opravdu velký podíl na kombinační hře. Do kombinační hry samozřejmě spadá postupný útok, rychlý protiútok a kombinovaný útok. Hodnota, kombinační hry je 2x větší, než jakákoli situace ve hře (nepřerušená hra). Z výsledku pro obranu vyplývá, maximální koncentraci na hru, dobře ovládat zónové bránění a být silný v situacích 1:1.

V kvantitativní analýze jsme určovali další kategorie pozorování, které nám mohou pomoci ve stanovování modelových situací v obraně. Jednalo se o hráče podílející se na brance, post hráč který vstřelil branku a část těla hráče střílející branku. V druhé kategorii pozorování vyšel překvapivý výsledek, na brance se nejvíce podíleli 3 hráči a to 116x. Další v pořadí se umístili 2 hráči a to 93x. Rádi bychom se vyjádřili pouze ke 3 hráčů, neboť hodnota 2 hráčů, kteří se podíleli na brance může být skreslená jako u hypotézy H2, rohovým kopem, autovým vřazováním a trestným kopem. Při stanovování modelových situací nám tato hodnota v kategorii pozorování velice pomohla. V pohledu na všechny uvedené náročné modelové situace si nelze nevšimnout, že z 11 situací **7 řeší 3** hráči soupeře zapojením do akce. Jedná se o modelové situace v zónové obraně č. 3, č. 5, č. 6, č. 8, č. 9, č. 10 a 11.

Post hráče, který vstřelil branku ukazuje, na jaké hráče se musí obrana soustředit a zaměřit. V této kategorii pozorování nejvíce obdržných branek vstřelili útočníci, prosadili se z celkového počtu branek 170x. Druzí skončili záložníci, kteří se prosadili 112x a poslední byli obránci s počtem 37x. Tyto zjištěné hodnoty dokazují, že je „nejvíce“ pro obranu nebezpečný útočník. Stále tedy platí nepsané pravidlo, že útočník je „nejdůležitější“ hráč v týmu. V této kategorii jsme zaznamenali první problém v pozorování videozáznamu. Jedná se o moderní pojetí fotbalu. Hráči rotují na hřišti

v takovém rozsahu, rychlosti a operují na takovém prostoru, že je takřka nemožné popsat a stanovit – toto je útočník, toto záložník. Vycházeli jsme tedy ze znalosti hráčů a postu, který je hráčovi udělen. I přes tyto opatření bylo velice těžké poznat post hráče, který zakončil akci. Pro zařazení této kategorie pozorování do diplomové práce bylo rozhodující, vnímání a pozorování rotace hráčů v dnešním fotbale (DVD záznam LM 2008/2009). Domníváme se, že jedná-li se o systém 4 – 3 – 3, nebo systém 4 – 4 – 2 či jakýkoli jiný systém, hráči se v útočné fázi chovají podle toho, v jaké situaci a na jakém postu se právě vyskytují v daném časovém úseku. Příklad: v týmu FC Barcelona, hráči Messi, Henry, Eto'o jsou zařazeni a popisováni jako útočníci, ale v útočné fázi rotují a nachází se jak na „hrotu“ útoku, tak po stranách hřiště. V obranné fázi se jeden z uvedených hráčů, podle toho jak se vyvine situace zastaví na „hrotu“ útoku a zbylí dva hráči se posunou do těžiště hry a plní roli v záložní řadě. Při zisku míče, hráči vybíhají do protiútku. Podle pohybu daného hráče bez míče, driblinkem s míčem a zakončením akce stanovujeme, zda se jedná o post útočník nebo záložník. V konečném zařazení do kategorie pozorování bereme v potaz, zda se jedná opravdu o útočníka, záložníka nebo obránce. Příklad: Henry – Messi, Henry – Puyol.

Poslední z kategorie pozorování je část těla, která vstřelila branku. Nejčastěji byla vstřelena branka pravou nohou (191x), dále následovali v pořadí levá noha (80x), hlava (56x) a poslední v pořadí skončili jiná částí těla (2x). Od této kategorie jsme si slibovali komplexnost hráčů v zakončení. Výsledek ukazuje, že zakončení nohama je stále nejpoužívanější, ale hodnota vstřelení branky hlavou by se neměla podceňovat.

V předposlední hypotéze jsme předpokládali, že se ve výsledcích objeví 15 modelových situací v zónové obraně. Bohužel tato hypotéza se nepotvrdila. Situací bylo stanoveno 11. Jednalo se o situace ze hry. Bohužel se také můžeme jen domnívat, jestli by modelů nebylo více, kdybychom zařadili i situace po přerušené hře (rohový kop a standardní situaci). Jelikož se v kvantitativní analýze nejvíce objevily situace ze hry (kombinační hra), rozhodli jsme se pro vyšší validitu zařadit situace bez přerušené hry.

V poslední hypotetické úvaze jsme si stanovili, že se objeví a nejvíce krát bude opakovat modelová situace s kolmou přihrávkou. Podle výsledků z tabulky č. 3: Pořadí modelových situací se hypotéza potvrdila. Modelová situace č. 3 s názvem Kolmá přihrávka středem hřiště byla nejpoužívanější situací v Lize mistrů 2008/2009. Tato situace se nachází i v rozboru ME 2008 Maria Buzka, kterou autor uvedl v časopise Fotbal a trénink, číslo 1, ročník 2009. Námi vytvořená modelová situace byla popsána podle nastudovaných materiálů a porovnána se situací od pana Maria Buzka. Situace se podobá

v kombinaci, vzdálenosti od branky, kolmou přihrávkou středem hřiště na nabíhajícího útočníka. K této situaci dochází, pokud mužstvo včas nevystupuje na hráče s míčem, hráči ve středu řady stojí daleko od sebe a nedostatečně anticipují. Tato situace může mít několik možných variant, ale chyby jsou stále stejné.

Před začátkem této diplomové práce byla jasná úvaha a představa o typologii náročných modelových situací v obraně, díky odbornému článku ve Fotbal a trénink ročník 2009. Modelové situace byly stanoveny na základě pozorování videozáznamu. Nevýhodou této metody je dvojdimenzionální obraz a v některých případech nemožnost zabránit kamerou celé hřiště. Ve stanovení modelové situace nás tento problém příliš neomezoval, díky „většinou“ kvalitnímu záznamu a opakování situace z jiných úhlů hřiště. Problém byl v určování počtu opakování dané situace. Některé záznamy obdrženy branek nebyly tak přesné a opakující záznam byl časově velmi krátký a zabíral akci v posledních pár vteřinách. V tomto případě jsme využili počítačové techniky a záznam několikrát zpomalili a přiblížili či oddálili dle potřeby. Výsledkem bylo určení modelové situace s minimální odchylkou. I přes tento problém se domníváme, že výsledky práce budou dostatečně přesné.

5.4 Závěr

V této práci jsem se snažil pozorováním obdrženy branek stanovit modelové situace v obraně. Při důkladné analýze DVD se mi podařilo vytvořit 11 situací, ve kterých obrana chybovala. Tyto modely s podobnou charakteristikou se opakovali v několika dalších gólových situacích. Při pozorování záznamu a studii výsledků práce mohu konstatovat, že v dnešní době je systém obrany na vysoké komunikační a hlavně organizační úrovni. I přes toto zjištění se ale domnívám, že obranné jednání hráčů má své slabiny. Obrana musí vždy reagovat na vzniklou situaci, kterou zahrává soupeř. Je vždy o myšlenku pozadu, musí herní situaci rozpoznat, vyhodnotit a provést protipohyb aby neobdržela branku. Vzhledem k stále se zrychlující hře, nemá příliš času na vyhodnocení a provedení preventivního úkonu. Proto aby byla obranná činnost ještě efektivnější, musí hráči anticipovat, reagovat na pohyby soupeře, spoluhráčů a hlídat nebezpečné prostory. V těchto mnoha bodech obrany může dojít i k malé chybě, která se ve vrcholovém fotbale nemusí vyplatit. Mým cílem bylo situaci důkladně popsat, aby mohla být zařazena do tréninkového procesu. Hráč by po absolvování tréninkového procesu měl vědět, jak se má v dané situaci chovat a jak ji vyhodnotit správně. Do tréninku jsem zařadil šest typů

cvičení na nejnebezpečnější modelové situace. Snažil jsem se vytvořit taková cvičení, aby hráči v tréninku pochopili danou situaci a dokázali na ni reagovat. Z praxe vím, že je velice důležité vysvětlit hráčům uzlové body cvičení a ukázat je i v utkání. Pokud ale hráč nebude plnit základní povinnosti, jakými jsou komunikace, nasazení, maximální obětavost pro tým a koncentrace, nikdy nebude v obranné činnosti úspěšný. Touto problematikou se zabývám již několik let, a proto doufám, že se tato práce stala pro mě a některé další stupínkem výš k pochopení této problematiky. Na závěr bych rád vyslovil větu, která mne doprovází již od prvních let mého působení ve fotbale: „Útok získává slávu, ale obrana získává hru“.

6. LITERATURA

6.1 Soupis použité literatury

1. BUZEK, M., PROCHÁZKA, L. *Moderní obrana*. Praha: G.D.K. Sport, 2003. 110 s. ISBN 80-86783-00-6.
2. BUZEK, M., Recept na překonání zónové obrany. *Fotbal a trénink*. 2001, č. 4, s. 16
3. BUZEK, M., Vybrané principy spolupráce v zónové obraně. *Fotbal a trénink*. 2007, č. 1, s. 15-19.
4. BUZEK, M., Typologie náročných situací v zónových obranách. *Fotbal a trénink*. 2009, č. 1, s. 14-19.
5. BUZEK, M., aj. *Trenér fotbalu "A" UEFA licence*. Praha: Olympia, 2007, 324 s. ISBN 978-80-7376-032-8.
6. CABAN, R., *Analýza vstřelených branek v kopané z pohledu mistrovství světa 2006*. Praha, 2007. 76 s. Diplomová práce na UK FTVS. Vedoucí diplomové práce Mario Buzek.
7. CSAPLÁR, J., Presinková obrana v herním systému bez libera. *Fotbal a trénink*. 1998, č. 2, s. 15.
8. DOBRÝ, L., *Didaktika sportovních her*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 191 s. V 36-06-29/2.
9. DOVALIL, J., aj. *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia, 2005. 336 s. ISBN 80-7033-928-4.
10. FAJFER, Z., *Trenér fotbalu mládeže (6 - 15 let)*. Praha: Olympia, 2005. 152 s. ISBN 80-7033-933-0.
11. FRANK, G., *Fotbal: 96 tréninkových programů*. Praha: Grada Publishing, 2006. 216 s. ISBN 80-247-133-3.
12. HENDL, J., *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
13. HŘEBÍK, J., LAVIČKA, V., BUZEK, M., Organizace a řízení týmového taktického tréninku. *Fotbal a trénink*. 2006, č. 4, s. 15.
14. JIRKAL, M., Kritický prostor v dnešní obranné fázi: prostor před stopery. *Fotbal a trénink*. 2008, č. 3, s. 17.

15. KOZEL, L., Porovnání obranné hry s liberem a se čtyřmi obránci v jedné řadě. *Fotbal a trénink*. 2000, č. 5 - 6, s. 27.
16. PERENI, A., DI CESARE, M., *Zone play: A technical and tactical handbook*. Spring City, Publisher by Reedswain INC, 1998. 266 s. ISBN 1-890946-18-4.
17. PSOTTA, R., aj. *Fotbal: kondiční trénink*. Praha: Grada Publishing, 2006. 220 s. ISBN 80-247-0821-3.
18. PSOTTA, R., *Analýza interaktivní pohybové aktivity*. Praha: Karolinum, 2003. 148 s. ISBN 80-246-0692-5.
19. ŠVEC, Š., *Metodológia vied o výchove*. Bratislava: IRIS, 1998. 303 s. ISBN 80-88778-73-5.
20. VOTÍK, J., *Fotbal: trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada Publishing, 2003. 140 s. ISBN 80-247-0463-3.
21. VOTÍK, J., *Trenér fotbalu "B" UEFA licence*. Praha: Olympia, 2005. 264 s. ISBN 80-7033-598-X.

6.2 Internetové zdroje

1. Kvalitativní výzkum dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/Kvalitativni_vyzkum [cit. 23. 3. 2010]
2. Kvantitativní výzkum dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/Kvantitativni_vyzkum [cit. 23. 3. 2010]

7. PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Hřiště a kategorie pozorování

